

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

Dopady cestovního ruchu v NP Šumava

Tereza Vacková

© 2019 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Tereza Vacková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Dopady cestovního ruchu v NP Šumava

Název anglicky

Tourism impacts in the Šumava National Park

Cíle práce

Hlavním cílem práce je určit multiplikátor cestovního ruchu v NP Šumava. Dílčím cílem práce je stanovit dopady cestovního ruchu na rozpočet obcí a na okolní prostředí.

Metodika

Studium odborné literatury

Teoretická východiska práce

Příprava a realizace terénního šetření

Statistické a věcné vyhodnocení terénního šetření

Výpočet multiplikátoru cestovního ruchu

Vymezení dopadů cestovního ruchu na vybranou oblast

Shrnutí, závěr, doporučení

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

cestovní ruch, region, ekonomický význam cestovního ruchu, multiplikační efekt, multiplikátor

Doporučené zdroje informací

- FORETOVÁ, V. – FORET, M. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0207-.
- GOELDNER, C R. – RITCHIE, J R B. *Cestovní ruch : principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks, 2014. ISBN 978-80-265-0298-2.
- HESKOVÁ, M. *Cestovní ruch : pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3.
- HORNER, S. – SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času : aplikovaný marketing služeb*. Praha: Grada, 2003. ISBN 80-247-0202-9.
- JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.
- KIRÁĽOVÁ, A. *Marketing : destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 80-86119-56-4.
- VEJMĚLEK, J. – SPĚVÁČEK, V. – ZAMRAZILOVÁ, E. – ŽDÁREK, V. – ROJÍČEK, M. *Makroekonomická analýza : teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5858-9.
- ZICHOVÁ, J. – PALATKOVÁ, M. *Ekonomika turismu : turismus České republiky : vymezení a fungování trhu turismu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3748-5.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

Ing. Michaela Havlíková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Dopady cestovního ruchu v NP Šumava" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.11. 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Michaele Havlíkové Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování této diplomové práce.

Dopady cestovního ruchu v NP Šumava

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá ekonomickými dopady cestovního ruchu v oblasti správního obvodu ORP Vimperk, který je součástí Národního parku Šumava. První část se věnuje vymezení pojmů týkajících se cestovního ruchu, jeho ekonomického významu a způsoby měření ekonomických dopadů. V druhé části je identifikována nabídka a poptávka cestovního ruchu ve vybrané oblasti a dle zjištěných informací jsou vymezeny dopady cestovního ruchu. Tyto dopady jsou hodnoceny prostřednictvím multiplikátoru cestovního ruchu, který stanovuje nepřímé efekty realizace cestovního ruchu. Zároveň je zde stanoven vliv cestovního ruchu na rozpočty vybraných obcí prostřednictvím daňových příjmů obecních rozpočtů. Celkové zatížení oblasti cestovním ruchem je hodnoceno pomocí Defertovy turistické funkce, která využívá údaje o počtu stálého obyvatelstva a kapacitách ubytovacích zařízení v destinaci. Na základě získaných informací, je v poslední části práce vyhodnocen zjištěný stav a jsou zde zodpovězeny výzkumné otázky.

Klíčová slova: cestovní ruch, turista, nabídka cestovního ruchu, poptávka cestovního ruchu, multiplikátor, multiplikační efekt, input-output analýza, symetrická input-output tabulka, daňové příjmy, rozpočet obce

Impacts of Tourism in the Šumava National Park

Abstract

Diploma thesis occupies with economic effects of tourism in administrative area Vimperk, which is embodied in the National park Šumava. Initial part deals with definition of key concepts relating to tourism, its economic importance and ways of measuring economics effects. In the second part is identified offer and demand of tourism in selected region, and in accordance with discovered information are delimited effects of tourism. These effects are evaluated via travel industry multiplier, which determines secondary effects of realization tourism. Alongside is here defined influence of tourism on budgets of selected municipalities via fiscal incomes. Total load of area with the tourist industry is evaluated by Deferts tourist function, which uses details about number of home inhabitants and accomodation capacity in destination. On the basis of collected information is in the last part of thesis evaluated discovered situation, and research questions are answered.

Keywords: Tourism, tourist, tourism offer, tourism demand, multiplier, multiplier effect, input-output analysis, symmetric input-output table, tax revenue, municipal budget

Obsah

1	Úvod	6
2	Cíl práce a metodika	7
2.1	Cíl práce	7
2.2	Výzkumné otázky	7
2.3	Metodika práce	7
3	Teoretická východiska	9
3.1	Trh cestovního ruchu a jeho vymezení	9
3.1.1	Tržní subjekty	10
3.1.2	Tržní objekty	13
3.1.3	Možnosti vymezení trhu	14
3.2	Udržitelnost cestovního ruchu	15
3.2.1	Hodnocení udržitelnosti cestovního ruchu	16
3.2.2	Cestovní ruch v národních parcích	17
3.3	Vliv cestovního ruchu v oblasti sociální a enviromentální	18
3.4	Ekonomický význam cestovního ruchu	20
3.4.1	Makroekonomický pohled	20
3.4.2	Mikroekonomický pohled	20
3.4.3	Ekonomické dopady cestovního ruchu	20
3.4.4	Ekonomické funkce cestovního ruchu	23
3.4.5	Význam cestovního ruchu z pohledu regionů a obcí	25
3.4.6	Negativní ekonomické dopady cestovního ruchu	25
3.5	Způsoby měření ekonomických dopadů	29
3.5.1	Satelitní účet CR	30
3.5.2	Multiplikátor cestovního ruchu	34
3.5.3	Input-output analýza	38
3.5.4	Omezení a kritika využití multiplikátorů	45
3.6	Vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí	45
3.6.1	Rozpočtové určení daňových příjmů	46
	Cestovní ruch v ORP Vimperk	48
3.7	Charakteristika oblasti	48
3.8	Nabídka cestovního ruchu v ORP Vimperk	49
3.8.1	Primární potenciály	49

3.8.2	Sekundární potenciály	53
3.9	Poptávka cestovního ruchu v ORP Vimperk	55
3.9.1	Návštěvnost ubytovacích zařízení.....	55
3.9.2	Charakteristika poptávky dle vlastního terénního šetření	57
3.10	Ochrana životního prostředí v ORP Vimperk	61
3.10.1	Národní park Šumava.....	61
3.10.2	Chráněná krajinná oblast Šumava.....	62
3.11	Ekonomický význam cestovního ruchu.....	63
3.11.1	Výdaje návštěvníků.....	63
3.11.2	Multiplikátor cestovního ruchu	64
3.12	Vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí	69
3.12.1	Daň z přidané hodnoty	70
3.12.2	Daň z příjmů.....	71
3.12.3	Daň z nemovitých věcí.....	72
3.12.4	Místní poplatky	73
3.13	Defertova turistická funkce	76
4	Závěr	78
	Seznam použitých zdrojů	81
	Přílohy	84

Seznam tabulek

Tabulka 1: rozdělení vedlejších nákladů cestovního ruchu	26
Tabulka 2 - tabulky poptávky	33
Tabulka 3 - tabulky nabídky	33
Tabulka 4: symetrická Input-output tabulka v členění produkt x produkt.....	41
Tabulka 5: pozemková struktura ORP Vimperk.....	50
Tabulka 6: kulturní a historické památky na území ORP Vimperk.....	52
Tabulka 7: hromadná ubytovací zařízení v ORP Vimperk	54
Tabulka 8: návštěvnost ubytovacích zařízení v ORP Vimperk (2012 – 2018).....	56
Tabulka 9: struktura respondentů dle bydliště	58
Tabulka 10: hodnoty multiplikátorů pro vybrané produkty	65
Tabulka 11: výpočet závislosti jednotlivých produktů	66

Tabulka 12: výpočet multiplikátoru cestovního ruchu	67
Tabulka 13: nepřímé efekty výdajů průměrného turisty za jeden den	67
Tabulka 14: nepřímé efekty výdajů průměrného turisty za dovolenou	68
Tabulka 15: celkové efekty výdajů za rok 2018	69
Tabulka 16: podíl obcí na stanovených procentních částech hrubého výnosu daní	70
Tabulka 17: příjem do rozpočtu obcí z DPH z jednodenních výdajů turisty	71
Tabulka 18: přehled místních poplatků ve městě Vimperk	74
Tabulka 19: přehled místních poplatků v obci Kvilda	74
Tabulka 20: Defertova turistická funkce	76

Seznam obrázků

Obrázek 1: komponenty trhu cestovního ruchu	10
Obrázek 2: primární nabídka CR	11
Obrázek 3: sekundární nabídka CR	11
Obrázek 4: struktura přímých výdajů návštěvníka	22
Obrázek 5: přímé, nepřímé a vyvolané dopady cestovního ruchu	23
Obrázek 6: rozdělení činností (odvětví) a produktů ve vztahu k CR	32
Obrázek 7: metody transformace pro vytvoření SIOT	42
Obrázek 8: rozpočtové určení daně z přidané hodnoty (DPH)	47
Obrázek 9: rozpočtové určení daní z příjmů (DP)	47
Obrázek 10: mapa ORP Vimperk	49
Obrázek 11: mapa ORP Vimperk se znázorněním hranic chráněných oblastí	62

Seznam grafů

Graf 1: struktura respondentů dle pohlaví	57
Graf 2: struktura respondentů dle věku	57
Graf 3: struktura respondentů dle účelu návštěvy	59
Graf 4: struktura respondentů dle druhu dopavy	60

1 Úvod

Cestovní ruch je v 21. století celosvětově považován za jeden z důležitých a dynamicky se rozvíjejících sektorů ekonomiky v celé řadě států. Jeho role v hospodářském rozvoji se projevuje v oblasti investic, zaměstnanosti i v samotné platební bilanci. Jeho vliv se také významně projevuje v rozvoji regionů. Efekty cestovního ruchu se projevují nejen v oblasti ekonomické, ale i sociální a environmentální. Stal se neodmyslitelnou součástí životního stylu a potřeb lidí po celém světě.

Cestovní ruch s sebou přináší celou řadu ekonomických výhod. Hlavní motivací pro rozvoj cestovního ruchu v regionech jsou výnosy z cestovního ruchu a vytváření pracovních míst. Výdaje zahraničních turistů lze chápat jako neviditelný dovoz z hostitelské země do místní ekonomiky. Výdaje turistů mají v hostitelské ekonomice tzv. „kaskádovitý efekt“. Poprvé se výdaje turistů projeví v turistických zařízeních a poté tyto výdaje postupně prostupují do ostatních oblastí ekonomiky. Jedná se o přímé, nepřímé a indukované dopady cestovního ruchu.

Česká republika je významným turistickým centrem zejména pro svou bohatou historii, která zde zanechala architektonické dědictví a přírodou udivující svou rozmanitostí a hojností přírodních druhů. Velkolepé přírodní dědictví mohou turisté obdivovat zejména v oblastech národních parků. Největším z nich je Národní park Šumava, který se stal velmi oblíbenou turistickou destinací.

Diplomová práce se zabývá vymezením ekonomických dopadů cestovního ruchu ve vybraném regionu, který je součástí chráněného území Národního parku Šumava. Pro práci byla zvolena oblast obce s rozšířenou působností Vimperk.

Cílem práce je vymežit multiplikátor cestovního ruchu pro danou oblast a stanovit dopady cestovního ruchu na rozpočty vybraných obcí. Na základě získaných informací bude také zhodnocen ekonomický vliv cestovního ruchu na okolní prostředí.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je vymežit multiplikátor cestovního ruchu v oblasti Národního parku Šumava. Dílčím cílem práce je stanovit dopady cestovního ruchu na rozpočet vybraných obcí a zároveň určit jeho dopad na okolní prostředí.

2.2 Výzkumné otázky

V rámci naplnění cílů práce budou zodpovězeny následující výzkumné otázky

1. Působí realizace cestovního ruchu pozitivně na ekonomiku ve vybrané oblasti?
2. Ovlivňuje cestovní ruch příjmy obecních rozpočtů?
3. Lze ORP Vimperk považovat za oblast s výraznou turistickou aktivitou?

2.3 Metodika práce

Pro vytvoření analytické části byly využity zejména sekundární zdroje. Na základě studia odborné literatury byla vypracována literární rešerše, ve které byly vymezeny základní pojmy týkající se problematiky cestovního ruchu a jeho vlivu na okolní prostředí.

Následně byla provedena situační analýza vybrané oblasti, na základě které byla identifikována nabídka cestovního ruchu. Tato nabídka byla vyhodnocena prostřednictvím primárního i sekundárního potenciálu cestovního ruchu ve vybrané oblasti.

Následně proběhla příprava terénního šetření. Terénní šetření bylo provedeno prostřednictvím dotazníků. Důvodem jejich využití byla nízká nákladovost a dobrá vypovídací schopnost tohoto nástroje. Samotná příprava šetření zahrnovala sestavení dotazníků a pilotážní výzkum, na základě kterého byla původní verze dotazníků upravena tak, aby byl výstup šetření co nejlépe hodnotitelný. Dotazníky byly vyplněny jednak osobním dotazováním respondentů, a jednak elektronickou formou. V úvodu dotazování byl respondentům vysvětlen účel dotazníků a byly předány instrukce k jeho vyplnění. Dotazník zahrnuje celkem 11 otázek, jejichž cílem bylo charakterizovat poptávku

cestovního ruchu a identifikovat reálné denní výdaje turistů ve vybrané destinaci. V dotazníku jsou zahrnuty jak otevřené, tak uzavřené otázky.

Dotazování probíhalo průběžně v měsících srpnu, září a říjnu 2019. V práci byla využita technika osobního dotazování i technika elektronického dotazování. Celkem bylo dotazováno 205 respondentů, přičemž 128 turistů bylo dotazováno osobně přímo ve vybrané oblasti a zbylých 77 respondentů odpovídalo elektronicky přes aplikaci Google formuláře, které byly zveřejněny na sociální sítích a rozeslány emailem. Na základě dat získaných prostřednictvím terénního šetření byla vymezena poptávka cestovního ruchu v oblasti ORP Vimperk. Zároveň byly stanoveny výdaje turistů ve vybrané oblasti a také struktura těchto výdajů.

Ekonomické dopady cestovního ruchu byly hodnoceny na základě multiplikátoru cestovního ruchu. Pro výpočet multiplikátoru byla využita symetrická input-output tabulka poskytovaná Českým statistickým úřadem. Pro výpočet celkové produkce cestovního ruchu byly využity informace o výši a struktuře výdajů účastníků cestovního ruchu získané z dotazníkového šetření a hodnoty multiplikátorů. Vliv cestovního ruchu na rozpočet vybraných obcí byl stanoven na základě daňových příjmů obce, a to konkrétně daně z přidané hodnoty (DPH), daní z příjmů (DP), daně z nemovitých věcí a místních poplatků. Vliv cestovního ruchu na okolní prostředí a celkové zatížení území cestovním ruchem bylo hodnoceno prostřednictvím Defertovy turistické funkce.

Na základě zjištěných informací byly zodpovězeny výzkumné otázky.

3 Teoretická východiska

3.1 Trh cestovního ruchu a jeho vymezení

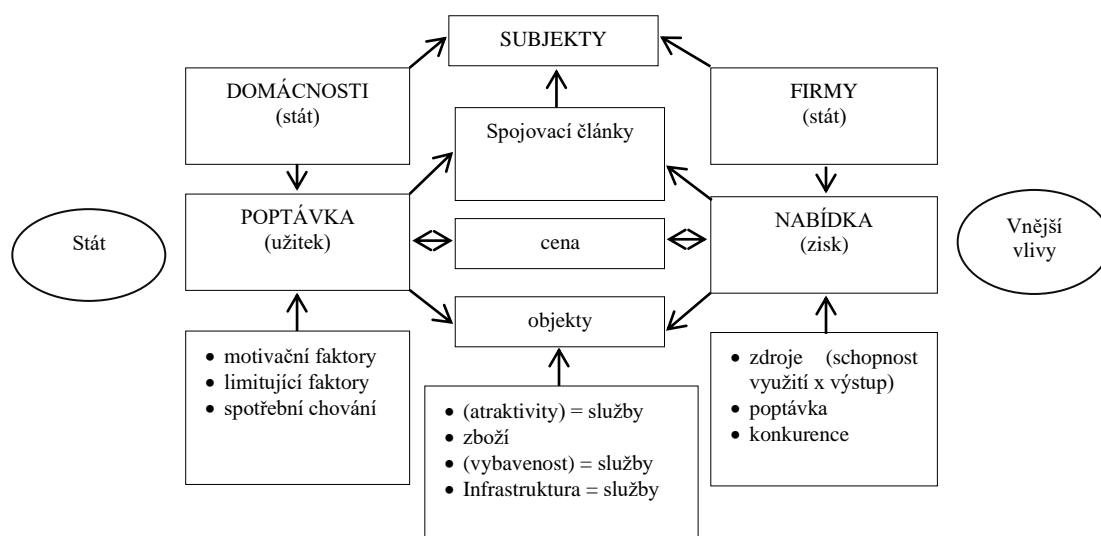
Z hlediska ekonomické teorie je trh chápán jako oblast ekonomiky, kde dochází k výměně výsledků činností mezi jednotlivými ekonomickými subjekty prostřednictvím směny. Nabídka a poptávka na sebe vzájemně působí, což způsobuje formování ceny na trhu. Lze ho chápat také jako určitou formu vztahů mezi spotřebiteli (kupujícími) a výrobcí (prodávajícími) (Hesková, 2011).

V oblasti cestovního ruchu na trh vstupují subjekty poptávky a nabídky. Poptávka je obvykle tvořena potenciálním/reálným návštěvníkem (domácností), která při existujících omezeních (např. důchod) vstupuje na trh s cílem uspokojit své potřeby a maximalizovat svůj užitek. Užitek je dán na základě preferencí, které plynou z působení sociokulturních, psychologických a biologických faktorů (Hesková, 2011).

Nositelem nabídky je obvykle firma, jejímž cílem je maximalizovat svůj zisk prostřednictvím realizace své produkce. Její úspěch je závislý na existenci zdrojů a schopnosti firmy tyto zdroje efektivně a inovativně využít tak, aby byly uspokojeny potřeby poptávky. V oblasti cestovního ruchu je nabídka zastupována zpravidla podniky různých velikostí od malých podnikatelských organizací až po globální společnosti. Mezi tyto subjekty patří zejména prodejci zájezdů (cestovní agentury), cestovní kanceláře, dopravní společnosti, komerční ubytovací zařízení, stravovací zařízení, návštěvnické atraktivita a zábavní parky.

Na trh cestovního ruchu působí mnoho faktorů, díky kterým se trh velmi dynamicky mění. Mezi tyto faktory patří např. společenské změny, právní úpravy, vývoj ekonomiky, demografická struktura populace, technologický pokrok, změny životního stylu či rozvoj materiálně-technické základny (Palatková, Zichová, 2014).

Obrázek 1: komponenty trhu cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování dle Palatková, Zichová 2014

3.1.1 Tržní subjekty

Nabídka

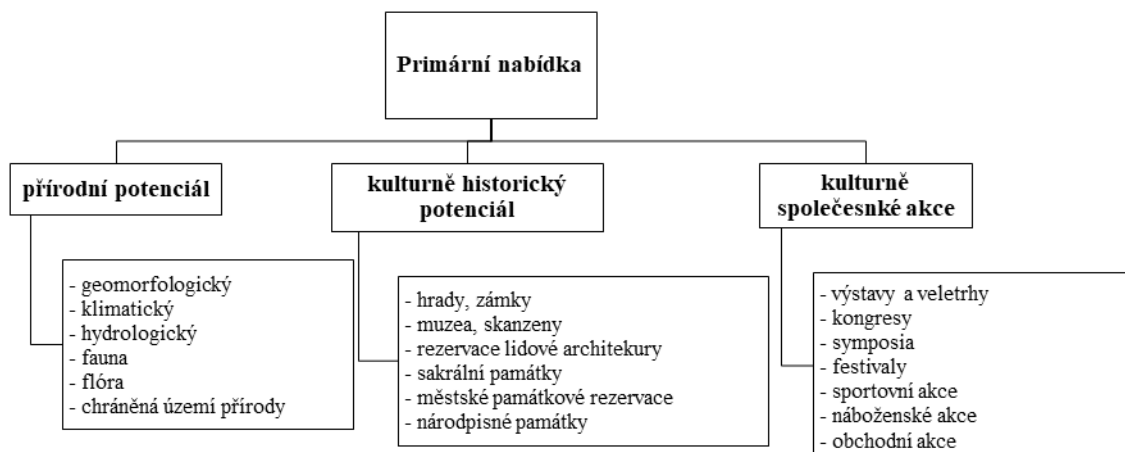
Nositeli nabídky jsou firmy (poskytovatelé široké škály služeb či výrobci zboží), jejich cílem je obvykle maximalizace zisku z produkce zaměřené na účastníky turismu (Palatková, 2014).

Nabídka cestovního ruchu je soubor prvků, které v různé kombinaci tvoří statky a služby cestovního ruchu. Představuje maximální množství produktu cestovního ruchu, které mají podnikatelské subjekty v úmyslu prodat za danou cenu.

Mezi charakteristické znaky nabídky cestovního ruchu lze zařadit různorodost a komplexnost nabídky, vázanost nabídky na rozsáhlé investice, vysoký stupeň pohotovosti k poskytování služeb a nízká pružnost nabídky ve srovnání s dynamicky se měnící poptávkou. Nízká pružnost nabídky je způsobena zejména místní a časovou vázaností primární nabídky v cestovním ruchu (Gúčík, 2010).

Povaha a rozsah nabídky je podmíněna charakterem primární nabídky a od ní odvozené sekundární nabídky. Primární nabídka je spojena s přírodním a kulturně-historickým potenciálem oblasti pro cestovní ruch. Může být dána přírodními podmínkami, nebo může být vytvořena činností člověka (Gúčík, 2010).

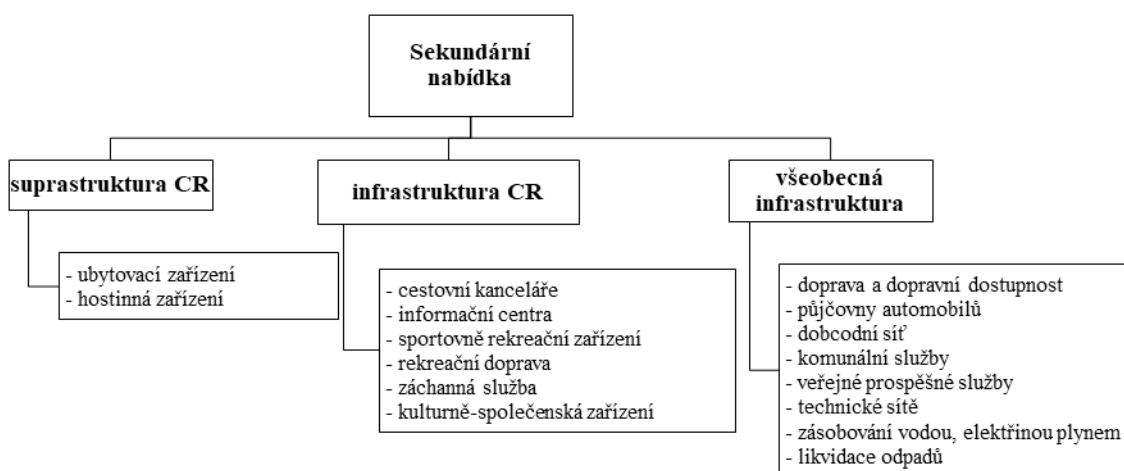
Obrázek 2: primární nabídka CR

Zdroj: vlastní zpracování dle Kriaľové, 2003

Struktura, rozmístění a úroveň sekundární nabídky cestovního ruchu je určujícím faktorem využitelnosti destinace pro aktivity cestovního ruchu.

Obrázek 3: sekundární nabídka CR

Zdroj: vlastní zpracování dle Kriaľové, 2003

Poptávka

„Poptávka po cestovním ruchu představuje ochotu účastníků cestovního ruchu zaměnit určité množství produktů cestovního ruchu za určité množství peněz, tj. zakoupit tyto produkty za peníze.“ (HESKOVÁ, Marie, 2011. Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-107-6.) Nositeli poptávky jsou zejména domácnosti (návštěvníci), které přicházejí na trh za účelem uspokojení potřeb. Jsou označováni jako subjekt cestovního ruchu (Palatková, Zichová, 2014).

Z ekonomického pohledu představuje poptávka množství daného produktu cestovního ruchu, které kupující hodlá koupit za určitou cenu na daném trhu a v daném čase. Poptávka je závislá na sezónnosti cestovního ruchu. V hlavní sezóně poptávka po komoditách cestovního a zpravidla i jejich cena výrazně vzroste (Zelenka, 2002). K základním charakteristickým znakům poptávky v oblasti cestovního ruchu patří komplexnost, periodičnost, pružnost a diferencovanost (Gúčík, 2004).

Komplexnost poptávky znamená, že potřeby v cestovním ruchu jsou různorodé, a proto je k jejich uspokojení nezbytný celý komplex Statků a služeb. Periodičnost poptávky (jinak také nazývaná jako sezónnost) vyjadřuje sezónní charakter poptávky, tedy soustředění poptávky do letních či zimních měsíců. Pružnost poptávky představuje schopnost poptávky rychle reagovat na změny na trhu cestovního ruchu. Naopak nabídka se poptávce přizpůsobuje jen velmi pomalu. Poptávka je ovlivňována různými faktory, které mají vliv na její pružnost a strukturu. Mezi tyto faktory patří ekonomická situace návštěvníků podmíněná objemem jejich reálných příjmů a cenovou politikou nabídky, nová nabídka produktů a cílových míst, mezinárodní politická situace a globalizační procesy, změny v životním stylu, ve struktuře hodnot a ve fondu volného času, klimatické změny, technologické a ekologické faktory apod. Priorita poptávky znamená, že cestovní ruch lze rozvíjet pouze za předpokladu existence poptávky, vyvolané zejména hlavní nabídkou, jejíž kapacita je omezená a nelze ji rozšiřovat bez ohrožení kvality. Diferencovanost poptávky představuje odlišnost v poptávce z hlediska individuálních a institucionálních zákazníků, jakož i turistů a obchodních cestujících (Gúčík, 2010).

Poptávka po cestovním ruchu je ovlivněna celou řadou faktorů, které různou mírou působí na chování subjektu cestovního ruchu. První skupinou faktorů jsou ekonomické

faktory, které vyplývají z dosaženého stupně rozvoje hospodářství, patří k nim hrubý domácí produkt, výše příjmů obyvatelstva, ceny zboží a služeb, úspory a jejich stabilita, nezaměstnanost, inflace a vlastnictví předmětů dlouhodobé spotřeby v domácnostech. Dále se jedná o faktory mimoekonomické, tj. demografické (struktura obyvatelstva dle pohlaví, věku, přirozený pohyb obyvatelstva, počet členů v domácnosti), geografické (poloha, počasí, podnebí), sociální (vzdělanost, kulturní a životní úroveň, společensko-politická situace, postoje, móda, reklama), administrativně-politické (cestovní doklady, vízová a celní omezení, devizová vybavenost, bezpečnost cestování, zdravotní omezení), psychologické (potřeby, zájmy, preference, kupní motivy, návyky) a technologické (Gúčik, 2010).

3.1.2 Tržní objekty

Objekty jsou předmětem směny mezi subjekty. Jedná se zejména o nehmotné statky - služby, coby rozhodující předmět směny na trhu cestovního ruchu, doplněné hmotnými statky (zbožím), které ovšem také hrají poměrně významnou roli zejména v oblasti mezinárodního cestovního ruchu. Objem spotřebních výdajů návštěvníků je ovlivněn mimo jiné rozdílností cenových hladin v zemi cílové destinace a v zemi odkud návštěvník přichází. Dalšími faktory mohou být například atraktivita nabídky v cílové destinaci nebo kupní síla návštěvníků (Palatková, Zichová, 2014).

Významnou část směnovaných statků v oblasti cestovního ruchu lze charakterizovat jako statky vzácné, které byly vytvořeny ekonomickou činností, čili vznikly přeměnou zdrojů v produkt. Zvláštní postavení mají však také statky volné, které bývají v cestovním ruchu zastupovány prostřednictvím přírodních atraktivit, které konkrétní destinace nabízí. Právě tyto atraktivity bývají často samotným cílem turistů a proto je rovněž nelze opomenout. Statky lze dále dělit na soukromé, veřejné a smíšené. Většina nabízených statků spadá do skupiny soukromých statků, což znamená, že spotřeba jedním spotřebitelem vylučuje spotřebu téhož statku jiným spotřebitelem. Pro veřejné statky jsou charakteristické dvě vlastnosti, a to nerivalitní spotřeba (jsou nezmenšitelné) a nevylučitelnost ze spotřeby (typickým příkladem je například silniční síť či bezpečnostní služby). Pokud je jedna z těchto vlastností porušena jedná se o statek smíšený (např. zpoplatněná dálnice) (Palatková, Zichová, 2014).

3.1.3 Možnosti vymezení trhu

Trh lze charakterizovat jako místo, kde dochází ke konfrontaci nabídky a poptávky a je zde realizována směna, avšak z praktického hlediska je třeba trh turismu nějakým způsobem blíže vymežit dle různých kritérií, a to jak z pohledu poptávky, tak z pohledu nabídky. Mezi tato kritéria lze zařadit:

Prostorový aspekt

Teritoriální možnosti se vlivem dopravních a informačních technologií značně rozšířily. Trh lze z tohoto hlediska rozčlenit na místní, regionální, národní, mezinárodní a globální. Ze strany poptávky je relevantním trhem spádová oblast konkrétního produktu či služby a ze strany nabídky se jedná o oblast stávajících či potencionálních zákazníků. Na tomto místě je třeba brát v potaz, že na mezinárodní trh vstupuje prakticky každý. Poskytovatel služby cestovního ruchu, který se zaměřuje na rezidenty své země (účastníky domácího cestovního ruchu), je součástí mezinárodního trhu minimálně tím, že služby poskytované v zahraničí jsou pro něj substitutem ke svému produktu. Zákazník ho tedy bere v potaz při svém rozhodování (Palatková, Zichová, 2014).

Časový (sezonní) aspekt

Trh cestovního ruchu je významně ovlivněn sezonalitou. Podle tohoto hlediska je trh rozdělen na trh celoroční a sezonní. Z hlediska délky pobytu je rozlišován trh dlouhodobých, krátkodobých a jednodenních pobytů (Palatková, Zichová, 2014).

Věcný aspekt

Tržní úvahy vyžadují jasné vymezení, jaké produkty budou na daném trhu realizovány, do jaké míry budou srovnatelné s produkcí ostatních subjektů nabídky a v jaké míře mohou být těmito dalšími produkty substituovány nebo naopak jak mohou být diferencované vzhledem k produkci konkurence (Palatková, Zichová, 2014).

Personální aspekt

Personálním aspektem je vymezení trhu z pohledu jednotlivých skupin vyprofilovaných na straně poptávky dle různých segmentačních kritérií (Palatková, Zichová, 2014).

Tržní formy

Z toho pohledu je trh vymezen působností a počtem účastníků trhu cestovního ruchu. Jelikož v současnosti v oblasti cestovního ruchu zpravidla převažuje nabídka nad poptávkou, nelze přikládat význam konkurenci na straně poptávky (Palatková, Zichová, 2014).

3.2 Udržitelnost cestovního ruchu

Cestovní ruch bývá označován jako udržitelný, pokud výrazněji nenarušuje přírodní, kulturní a sociální prostředí a to jak v krátkodobé, tak v dlouhodobé perspektivě jeho realizace. Cílem je ochrana a trvalé zachování biodiverzity a péče o přírodu ve všech jejích aspektech a respekt k životnímu stylu místních obyvatel. Prioritou je zachování, ochrana a rozvoj přírodních a kulturních hodnot území. Udržitelnost je závislá na kontinuálním zapojení mnoha aktérů cestovního ruchu do ochrany přírodních hodnot území a plánovitosti rozvoje cestovního ruchu. Mezi orgány, které lze do procesu zařadit patří zejména orgány místní a státní správy, podnikatelé zaměřeni na oblast cestovního ruchu, ale také místní obyvatelé (Zelenka, 2013).

V posledních letech se zvyšuje počet turistů, kteří mají zájem o ochranu životního prostředí a stejný přístup vyžadují i od organizací poskytujících služby cestovního ruchu. S tímto faktem souvisí také rostoucí zájem o návštěvu destinací, kde je zachovalá příroda, kultura, původní životní styl a zvyklosti. Podnikatelé, kteří aplikují principy udržitelnosti v praxi, tím získávají značnou konkurenční výhodu (Zelenka, 2013).

Udržitelný cestovní ruch je možné definovat mnoha způsoby. Pro lepší vymezení lze uvést definice tohoto pojmu, na kterých se podílely jednotlivě světové organizace:

environmentální vymezení EU: *„Koncept rozvoje a plánování cestovního ruchu, jehož cílem je ochrana a zachování životního prostředí ve všech jeho aspektech a respektování životního stylu místních obyvatel.“*

holistická definice: *„Cestovní ruch, kdy aktivity a služby poskytované návštěvníkům a vlastní aktivity návštěvníků ovlivňují ŽP, místní komunitu a biosféru jako celek pouze v takové míře a kvalitě, která neobnovitelně negativně nemění globální ani lokální ŽP, místní komunitu a biosféru jako celek a neomezuje tak možnost využití*

cestovním ruchem a další antropogenní využití destinace v budoucnosti, stejně jako funkce biosféry.“

ekonomicko-environmentální vymezení, UNWTO: *„Schopnost destinace udržet si potenciál konkurence v soutěži s novými, historicky méně využívanými destinacemi; přitáhnout první i opakované návštěvy; podržet si kulturní jedinečnost; být v rovnováze s životním prostředím.“*

3.2.1 Hodnocení udržitelnosti cestovního ruchu

Udržitelnost cestovního ruchu lze hodnotit prostřednictvím mnoha ukazatelů. Cílem těchto hodnocení je zejména nalezení udržitelné míry aktivace potenciálu cestovního ruchu pro konkrétní turistickou destinaci. Oblasti bývají hodnoceny na základě technické infrastruktury, dopravní vybavenosti, počtu návštěvníků v destinaci, počtu ubytovacích zařízení, atraktivity turistické destinace, intenzity turismu v oblasti, vztah stálých obyvatel k návštěvníkům apod. Pro tuto práci bylo zvoleno hodnocení pomocí tzv. Defertovy turistické funkce, která pracuje s kapacitami ubytovacích zařízení ve vybrané oblasti (Kriřal'ová, 2013). Defertova turistická funkce vyjadřuje poměr kapacity lůžek a počtu stálého obyvatelstva ve vybrané oblasti. Turistická funkce sleduje tedy kvantitativní aspekt intenzity cestovního ruchu a je vyjádřena vzorcem:

$$\text{Defertova funkce } T_f = \frac{\text{počet stálých lůžek} \times 100}{\text{Počet rezidentů}}$$

Výsledky Defertovy turistické funkce jsou hodnoceny dle následující stupnice:

- $T_f = 0 - 4$ = téměř žádná turistická aktivita
- $T_f = 4 - 10$ = nevýrazná turistická aktivita
- $T_f = 10 - 40$ = významná, ale nepřevažující turistická aktivita
- $T_f = 40 - 100$ = převážně turistická aktivita
- $T_f = 100 - 500$ = významná destinace
- $T_f = 500$ a více hyperturistická destinace

(Kriřal'ová, 2013)

Výsledky z této metody hodnocení mohou být zkreslené, protože zde nejsou zahrnuti jednodenní návštěvníci, kteří v destinaci nestráví noc, a také zde není vyjádřena návštěvnost jednotlivých ubytovacích zařízení (Kriál'ová, 2013).

3.2.2 Cestovní ruch v národních parcích

Národní parky jsou dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny definovány jako rozsáhlá území s typickým reliéfem a geologickou stavbou a převažujícím výskytem přirozených nebo člověkem málo pozměněných ekosystémů, jedinečná a významná v národním měřítku z hlediska ekologického, vědeckého, vzdělávacího nebo osvětového, přičemž veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování jejich ekologicky stabilních přirozených ekosystémů odpovídajících danému stanovišti a dosažení jejich přirozené biologické rozmanitosti a musí být v souladu s cíli ochrany sledovanými jejich vyhlášením.

Cílem ochrany národních parků je zejména zachování či postupná obnova přirozených ekosystémů včetně zajištění nerušeného průběhu přírodních dějů v jejich přirozené dynamice na převažující ploše území NP a zachování či postupné zlepšování stavu ekosystémů, jejichž existence je podmíněna činností člověka, významných z hlediska biologické rozmanitosti na zbývajícím území NP (Národní parky, 2008).

Pokud na národní parky pohlížíme z hlediska cestovního ruchu, není cílem environmentální politiky zákaz, ale regulace cestovního ruchu v takové míře, aby byly zachovány principy udržitelného rozvoje. Je zde kladen důraz na zapojení obcí, místních obyvatel a podnikatelů nejen do cestovního ruchu, ale také do aktivit ochrany přírody. Za tím účelem státní ochrana přírody provádí osvětu, výchovu, školení a propagaci ochrany přírody v národních parcích. K tomu využívá celou řadu nástrojů jako např. naučné stezky, budování infocenter či specificky zaměřené expozice. Vlastníci pozemků mohou na zlepšování stavu přírody a péči o pozemky získat i finanční podporu. Ochrana přírody je na území národních parků realizována prostřednictvím tří vrstev. Patří sem základní ochranné podmínky, stanovené pro společně pro všechna území vyhlášena jako národní parky v ČR, bližší ochranné podmínky a návštěvní řády (Stejskal, 2016).

Mimo to mohou ještě příslušné orgány správy národních parků vyhlásit sezónní omezení podmínek vstupu, vjezdu či pohybu do konkrétních částí národního parku. Za nejvýznamnější nástroj regulace cestovního ruchu jsou považovány tzv. *základní ochranné*

podmínky. Jedná se o soubor činností zakázaných zákonem, které by mohly ohrozit, poškodit či zničit dochovaný předmět ochrany. Konkrétně se jedná o zákaz táboření a rozdělování ohně, vjezdu motorových vozidel, organizace hromadných sportovních, turistických a jiných veřejných akcí, provozování horolezectví apod. Jedná se však o zákazy relativního charakteru, proto lze požádat orgán ochrany přírody o výjimku z nich. Tyto výjimky jsou udělovány rozhodnutím ve správním řízení (Stejskal, 2016).

3.3 Vliv cestovního ruchu v oblasti sociální a enviromentální

Rozvoj cestovního ruchu má za následek celou řadu dopadů, Řádně usměrňovaný a řízený rozvoj cestovního ruchu může vést k maximalizaci výhod a minimalizaci negativních dopadů, plynoucích z jeho realizace.

V sociální oblasti může cestovní ruch významně ovlivnit nákupní chování místního obyvatelstva. Na rostoucí spotřebu v cestovním ruchu se váže rostoucí podíl dováženého zboží, potřebného k uspokojování potřeb návštěvníků. Tento fakt způsobuje, že místní obyvatelstvo srovnává kvalitu dováženého zboží a požaduje jej i pro svou vlastní spotřebu. Tuto skutečnost lze chápat pozitivně ze sociálního hlediska, zároveň však může mít nežádoucí dopad na vývoj místní ekonomiky (Trnková, 1995).

Za negativní sociální dopad lze považovat potlačení vlastní identity oblasti způsobený snahou o uspokojení potřeb návštěvníků. Turisté často požadují zboží a služby, které jsou jim nabízeny v oblasti, ze které přijeli a na které jsou zvyklí. Snaha přizpůsobit se jejich přáním však může mít za následek ztrátu vlastního unikátního způsobu života. Z těchto důvodů je velmi důležité klást důraz na udržení vlastního, tradičního charakteru oblasti. S rozvojem turismu je také spjat nárůst kriminality a nárůst zájmu o hazardní formy zábavy (Trnková, 1995).

Změna systému hodnot a chování místních obyvatel, která má za následek ohrožení původního způsobu života (změny často nastávají i ve struktuře komunity, rodinných vztazích, v tradičním životním stylu a morálce). Cestovní ruch může také způsobit změny v místní komunitě a hodnotách prostřednictvím přímého a nepřímého kontaktu návštěvníků s obyvateli dané oblasti (Palatková, Zichová, 2014).

Sociální prostředí je také významně ovlivňováno společenským zřízením. Výše disponibilního důchodu domácností je mimo jiné ovlivňována také daňovou politikou na

základě přerozdělování důchodů v dané zemi či vládními transfery. Na druhé straně fond volného času úzce souvisí s tzv. sociálními zákony, jako je například zákoník práce, na základě kterého je dána délka pracovní doby a právo na dovolenou pracovníka (Palatková, Zichová, 2014).

V posledních letech je také věnováno více pozornosti podpoře takzvaného sociálního turismu. Jedná se oblast turismu zaměřenou na oblast sociálně, ekonomicky či zdravotně handicapovaných účastníků turismu. Do této skupiny lze zařadit rodiny s dětmi, seniory, studenty či osoby se zdravotním handicapem. Rozvoj této oblasti turismu je založen na zcela dobrovolném přístupu zapojených subjektů. Přesto však patří sociální turismus k významným tématům Evropské unie. Členské státy Evropské unie se prostřednictvím dokumentu „Turismus pro všechny“ zavázaly k prosazování zásad rozvíjejících sociální turismus. Tento dokument byl ratifikován Radou Evropy v roce 2001 a je výstupem konference, jejímž hlavním tématem byla dostupnost turismu všem skupinám obyvatelstva, konané téhož roku v Bruggách. Evropská komise poté v roce 2009 zahájila iniciativu „Calypso“, která má za cíl podporu sociálního turismu. Jejím smyslem je nejen podpora cestování znevýhodněným skupinám obyvatelstva, ale rovněž podpora evropského občanství, podpora místních ekonomik při zvládnutí sezonních výkyvů turismu a prostorové rozložení turismu. Sociální turismus je také předmětem zájmu Mezinárodní organizace sociálního turismu OITS (International organization of social tourism) (Palatková, Zichová, 2014).

V oblasti ochrany životního prostředí je cestovní ruch chápán často hlavně v negativním světle. Nutno však brát v potaz také jeho pozitivní dopady. Pro oblast je cestovní ruch přínosem, například pokud jsou příjmy ze vstupného do národních parků, jeskyň atd. použity pro financování ochrany životního prostředí. Pro tyto účely bývají využívány také daně a poplatky, které jsou placeny v rámci realizace cestovního ruchu jako např. daň z příjmu, poplatky za rybářský či lovecký lístek, pronájem rekreačních zařízení, lázeňské poplatky. Díky cestovnímu ruchu bývají také regulovány počty návštěvníků v chráněných územích a právě rozvoj turismu bývá často prvotním impulsem pro revitalizaci a poškozených oblastí (Palatková, Zichová, 2014).

Rozvoj cestovního ruchu však zanechává významnou negativní stopu na přírodě, a to především v případě, kdy počet návštěvníků regionu překročí míru únosnosti a životní prostředí ztratí schopnost vypořádat se s nadměrným využíváním, což může mít za

následek jeho oslabení, či dokonce trvalé znehodnocení (nejmarkantněji se v této souvislosti projevuje neúměrné využívání přírodních zdrojů, znečišťování přírodního prostředí či fyzické znečišťování) (Slámová, 1993).

3.4 Ekonomický význam cestovního ruchu

3.4.1 Makroekonomický pohled

Z makroekonomického pohledu je cestovní ruch jednou z nejvýznamnějších součástí národních ekonomik i světového trhu. Podle údajů Světové organizace cestovního ruchu (WTO) a Světové rady cestování a cestovního ruchu (WTTC) je cestovní ruch největším zaměstnavatelem na světě. Ekonomický význam cestovního ruchu spočívá také v jeho pozitivním vlivu na další odvětví a sektory ekonomiky jako jsou například doprava, obchod, stavebnictví, telekomunikace, kultura či bankovníctví (Vystoupil, Šauer, 2006).

3.4.2 Mikroekonomický pohled

Pro podnikání v oblasti cestovního ruchu jsou typické malé a střední podniky. Konkrétně se mezi ně řadí cestovní kanceláře, ubytovací zařízení, stravovací zařízení apod. většinou se jedná o flexibilní podnikatelské subjekty, které snadno reagují na změny na trhu. Pro tyto subjekty je velmi charakteristická vysoká závislost na lidské práci (Vystoupil, Šauer, 2006).

3.4.3 Ekonomické dopady cestovního ruchu

Bezesporu nejvýznamnějším ekonomickým faktorem ovlivňujícím trh cestovního ruchu je ekonomický růst vyjádřený na základě makroekonomické veličiny (hrubého domácího produktu). Hrubý domácí produkt (HDP) ovlivňuje mimo jiné (daňově zatížení, vládní transfery aj.) také výši disponibilního důchodu jednotlivce čímž rozumíme celkové skutečně obdržené příjmy domácnosti (jednotlivce ponížené o osobní daně). Je všeobecně známým faktem, že v zemích s vysokým HDP na jednoho obyvatele je patrná vyšší intenzita cestování (Goeldner, 2014).

Při posuzování vztahu intenzity cestování a HDP na jednoho obyvatele v zemi je nezbytné brát v úvahu i další faktory. Veličina HDP na obyvatele je veličinou průměrnou a zejména v některých zemích nemusí být tento údaj zcela vypovídající, jelikož významný procentuální podíl HDP je soustředěn v rukou relativně malého procentuálního podílu

obyvatelstva. Dále je třeba sledovat i možný růst cenové hladiny nezbytných statků spojený s růstem HDP v dané zemi a také časové zpoždění mezi růstem HDP a růstem zaměstnanosti, potažmo spotřebními výdaji v oblasti cestovního ruchu v důsledku působení tzv. optimistických nebo naopak pesimistických očekávání (Palatková, Zichová 2014).

Dalším ekonomickým faktorem působícím na trh cestovního ruchu může být rozdílnost cenových hladin zdrojové a cílové země. Nižší cenová hladina v cílové destinaci může motivovat turisty z hospodářsky vyspělejších zemí do zemí s nižší ekonomickou úrovní. Zde však může být limitujícím faktorem nedostatečná úroveň infrastruktury či vybavenosti ve vztahu k potenciálu pro cestovní ruch (Palatková, Zichová, 2014).

Dalším důležitým faktorem, který lze zařadit mezi ekonomické faktory je fond volného času. Z ekonomického pohledu je fond volného času v přímé souvislosti s disponibilním příjmem. Racionálně jednající spotřebitel chce maximalizovat svůj užitek optimální kombinací práce (příjmu, potažmo spotřeby) a volného času přičemž je limitován časem (24 hodin v jeden den). Jeho rozhodování je ovlivňováno nejen výší reálné mzdové sazby ale také existencí nepracovních příjmů, preferencemi apod. (Palatková, Zichová, 2014).

Cestovní ruch dále přispívá k oběhu zahraniční měny, přináší nová pracovní místa a příjmy do rozpočtu regionu. Může vyvolat pozitivní změny ve struktuře ekonomiky a posílit rozvoj drobného podnikání v dané destinaci (Trnková, 1995).

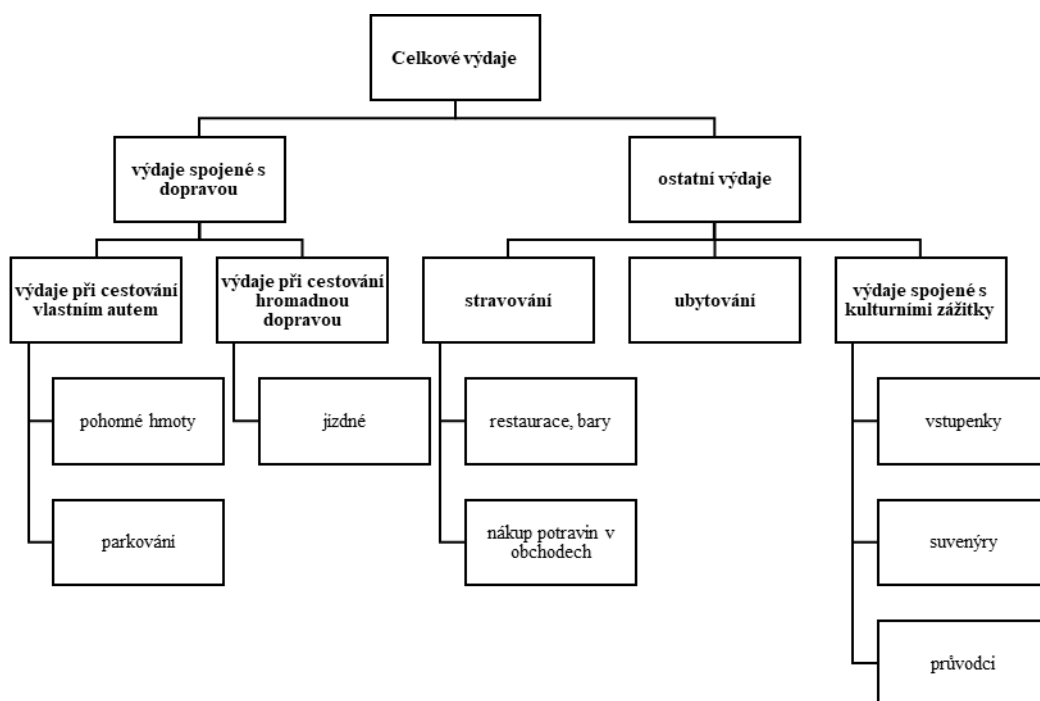
S rozvojem cestovního ruchu může být spojen také růst ceny půdy. Atraktivita oblasti pro cestovní ruch má za následek růst poptávky po půdě, s čímž roste také její cena. To může mít za následek případná zákonná opatření vedoucí ke stanovení vyšší daně, která slouží jako obrana proti absolutnímu využívání půdního fondu k investičním účelům rozvoje cestovního ruchu. S růstem počtu turistů souvisí také zvyšující se náklady na poskytování veřejných služeb jako je svoz komunálních odpadů, údržba veřejných komunikací nebo čištění odpadních vod. Na druhou stranu však může být rozvoj cestovního ruchu stimulovat investice do místní infrastruktury. Z pohledu nabídky je také nutné brát ohled na dlouhodobější návratnost investic, která souvisí s faktorem sezónnosti poskytovaných služeb (Trnková, 1995).

Přímé, nepřímé a vyvolané ekonomické dopady

Efekty cestovního ruchu, které souvisí s výdaji návštěvníků, lze rozdělit do tří základních skupin, na přímé ekonomické dopady, nepřímé ekonomické dopady a vyvolané ekonomické dopady.

Za přímé ekonomické dopady jsou považovány finance, které byly utraceny za služby primárně spadající do oblasti cestovního ruchu (např. ubytování, dopravní služby, stravování, rekreační a volnočasové aktivity, služby poskytované cestovními kancelářemi či agenturami). Jedná se o finance, které v destinaci vynaložili sami turisté (efekty prvního kola) (Šauer, 2016). Přímé výdaje návštěvníků jsou vyjádřeny na obrázku č. 4.

Obrázek 4: struktura přímých výdajů návštěvníka

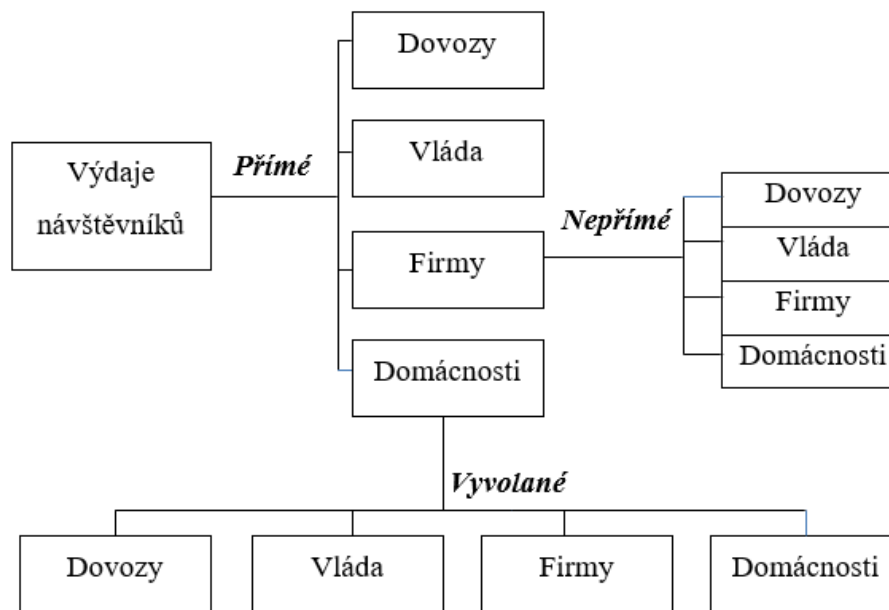
Zdroj: vlastní zpracování

Nepřímými ekonomickými dopady rozumíme peníze, které byly utraceny zejména poskytovateli výše uvedených služeb za subdodávky zboží a služeb (např. finanční služby, nákup zboží, služby zdravotnických zařízení, pronájmy aut, stavebnictví). Nepřímé dopady probíhají v okamžiku, kdy subjekty na straně nabídky cestovního ruchu nakupují statky

a služby od subjektů v rámci jiných odvětví. Lze je také označit jako multiplikované výdaje (Cooper, 2008).

Působením cestovního ruchu vznikají také vyvolané ekonomické dopady, které spočívají ve změně příjmů domácností a podniků (mzdy, platy, rozdělený zisk, renta a úroky). Část těchto příjmů je dále reinvestována, nebo je uložena, a poté se projeví v úsporách. Vyvolané dopady se vyskytují, jestliže dodatečné příjmy z rostoucího cestovního ruchu utraceny v místní ekonomice k nákupu dalších statků a služeb, což opět vyvolá růst příjmů, které opět vyvolají růst poptávky. Dochází tak k multiplikačnímu efektu, který se promítne v příjmech, v zaměstnanosti i ve vládních výdajích (Cooper, 2008).

Obrázek 5: přímé, nepřímé a vyvolané dopady cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování dle: Šauer, 2015

3.4.4 Ekonomické funkce cestovního ruchu

Vyrovňovací funkce

Cestovní ruch často pozitivně ovlivňuje hospodářsky slabé či strukturálně postižené území, jelikož může v regionu fungovat jako stabilizační faktor. Proto, aby cestovní ruchu plnil v regionu tuto funkci a stal se hlavním předmětem hospodářského růstu, musí být

splněny určité podmínky. V regionu musí existovat možnosti a předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Zároveň zde musí ve struktuře vstupů cestovního ruchu dominovat vnitroregionální systém vztahů (nabídka) a ve struktuře výstupů, odbytové vztahy (poptávka). Nelze však opomenout skutečnost, že výše příspěvku k rozvoji regionálního hospodářství je závislá na výši nezávislosti regionu na mimoregionálních trzích. To se týká financí, prostřednictvím úniku prostředků do mimoregionálních peněžních ústavů, ale také výroby a práce, kdy jde konkrétně o dovoz potravin či získávání pracovních sil z jiných regionů (Vystoupil, Šauer, 2006).

Funkce zaměstnanosti

Cestovní ruch je považován za multioborové odvětví, a proto není jednoduché v rámci regionu přesně určit pracovní místa v cestovním ruchu. Je tedy třeba brát v potaz více aspektů.

Pracovní místa, která vznikla v rámci realizace cestovního ruchu, nezahrnují pouze místa v hotelnictví či pohostinství, ale také v mnoha dalších odvětvích, jejichž existenci bezprostředně podporuje cestovní ruch. Dalším důležitým aspektem je skutečnost, že minimální množství pracovních míst v pohostinství mají i regiony, které nejsou střediskem cestovního ruchu a také, že služby těchto zařízení využívají nejen turisté, ale také místní obyvatelé. V cestovním ruchu pracuje mimo jiné také velké množství sezónních pracovníků či pracovníků na zkrácené úvazky. Statistika však zachycuje pouze roční průměrné přepočtené počty pracovních míst (Vystoupil, Šauer, 2006)

Cestovní ruch nevytváří pouze pracovní místa bezprostředně v základní a doprovodně infrastrukturu ale i celou řadu dalších míst v terciální sféře.

Kvantitativní efekt zaměstnanosti se nemusí projevit pouze ve zvýšení počtu pracovních míst, ale také ve zvýšení stupně zaměstnanosti, který má za následek zvýšení úrovně příjmů v daném regionu (Vystoupil, Šauer, 2006).

Příjmová funkce (multiplikační efekt)

Dle výzkumů v oblastech cestovního ruchu peníze, které vydávají hosté, překonávají různá stádia. Kromě jiného tvoří součást nových příjmů, jakmile se tyto peníze naspoří, anebo jakmile neopustí hospodářství daného regionu. Multiplikátor cestovního ruchu vyjadřuje, o co vyšší jsou příjmy než výdaje cestovního ruchu, které je vyvolaly (Vystoupil, Šauer, 2006).

Výrobní funkce (efekt tvorby hodnot)

Tvorbu hodnot lze charakterizovat jako přidanou hodnotu nebo přírůstek hodnoty, který vznikl prostřednictvím výrobní činnosti (za použití práce, půdy a kapitálu). Tvorba hodnot v cestovním ruchu dokazuje jeho výrobní charakter. Jde o čistou produkci. Z krátkodobého hlediska se tato funkce projevuje jako příspěvek k tvorbě HDP, z dlouhodobého hlediska přispívá ke zvýšení národního bohatství. Výrobní charakter cestovního ruchu vychází ze skutečnosti, že cestovní ruch vystupuje jako zaměstnavatel, vytváří dodatečná pracovní místa, tvoří kapitálové příjmy a také umožňuje pozemkovou rentu (Vystoupil, Šauer, 2006).

3.4.5 Význam cestovního ruchu z pohledu regionů a obcí

Rozvoj cestovního ruchu ve podmínkách vhodností a atraktivitou přírodních a kulturně-historických podmínek, jakož i vybaveností území infrastrukturou. Jestliže jsou splněny tyto podmínky, pak může mít cestovní ruchu významné ekonomické dopady na ekonomiku v regionu (Malá, 2000).

Základem jeho významu jsou přímé zdroje (výdaje domácích a zahraničních turistů v oblasti) a nepřímé zdroje (výdaje turistů zvyšují příjmy také podnikatelům mimo sektor cestovního ruchu). Další příjmy plynou z daní a poplatků které se stávají významnými zdroji místních rozpočtů. Turistická atraktivita regionu s sebou přináší také tvorbu pracovních míst a příležitosti pro investice či podnikání místních obyvatel. Mezi další dopady cestovního ruchu na region řadíme zlepšování celkové úrovně infrastruktury a vybavenosti nejen pro turisty, ale také pro místní obyvatelstvo (Foret, Foretová, 2001).

Všechny výše zmíněné efekty jsou determinovány celou řadou faktorů. Zásadní význam zde má vybavenost destinace atraktivitami a infrastrukturou, hodnota a intenzita výdajů, úroveň ekonomického rozvoje, velikost ekonomické základny destinace a míra, ve které výdaje návštěvníků zůstávají v destinaci (Šauer, 2008).

3.4.6 Negativní ekonomické dopady cestovního ruchu

Cestovní ruch s sebou přináší kromě pozitivních ekonomických efektů a dopadů, také ty negativní. Negativní dopady cestovního ruchu lze rovněž rozdělit na přímé, nepřímé a vyvolané.

Studii, které se zaměřují na identifikaci a hodnocení negativních ekonomických vlivů je poměrně málo a často jsou zaměřeny zejména na zřetelné přímé efekty, jako jsou rostoucí investice do zařízení cestovního ruchu, náklady na marketing či náklady na infrastrukturu. Většina odborných studií však neřeší měření nepřímých, skrytých nákladů spojených s rozvojem cestovního ruchu. Do této skupiny lze zařadit například dovoz zboží ze zahraničí, růst cenové hladiny, transfer zisků nadnárodních/zahraněních společností mimo domácí ekonomiku či náklady obětované příležitosti (Vystoupil, Šauer, 2015). Mezi nejčastěji uváděné negativní ekonomické dopady patří:

Vedlejší náklady

Vedlejší náklady jsou spojeny s nepřímými dopady cestovního ruchu. Často bývají označovány jako negativní externality. Působení negativních externalit může vést ke změně kvality života rezidentů a k rostoucím nákladům financovaným veřejnou správou. Tyto vedlejší náklady lze rozdělit do dvou skupin, a to na náklady spojené s kvalitou života a takzvané fiskální náklady (viz. tabulka č. 1). V konečném důsledku se všechny tyto náklady projeví zvýšením požadavků na veřejné finanční zdroje (Vahove, 2005).

Tabulka 1: rozdělení vedlejších nákladů cestovního ruchu

Náklady na Kvalitu života	Fiskální náklady
Dopravní zácpy, dopravní nehody	Výstavba silnic a dálnic, policie, veřejná doprava, doprava v klidu, letiště
Kriminalita	Policie Justice
Záchranné systémy	Hasiči, ambulance a policie
Znečištění vody	Kanalizace a čističky odpadních vod
Znečištění vzduchu	Policie, správní úřady, veřejná doprava
Odpady	Svoz odpadků a odpadové hospodářství
Hluk	Policie, správní úřady
Poškození krajiny a přírody	Státní správa – výkon ochrany přírody
Poškození sociálního a kulturního dědictví	Státní správa – výkon ochrany kulturního dědictví, muzea, ...
Nemoci	Nemocnice a další zdravotnická zařízení, potravinářská inspekce, hygienické stanice

Zdroj: vlastní zpracování dle: Šauer, 2008

Jednotlivé regiony na působení negativních externalit reagují více způsoby. Pokles kvality života lze zmírnit pomocí veřejných výdajů nebo například zavedením poplatků a daní přímo na návštěvníky destinace. V některých regionech rezidenti se sníženou kvalitou života smířili a nijak na působení negativních externalit nereagovali (Šauer, 2008).

Úniky z místní ekonomiky

Pro reálné vyjádření dopadů cestovního ruchu je nutné brát v potaz tzv. ekonomické úniky. Aby byl cestovní ruch udržitelný, je třeba hledat alternativní řešení s cílem redukce ekonomických úniků. Ekonomické úniky lze definovat jako: „pokles příjmů státu nebo regionu, místa, způsobený nutností importovat zboží, služby nebo finanční prostředky z okolních států nebo regionů“ (Zelenka, Pásková, 2002).

Vysoká závislost na dovozu a prostor pro podnikatelské aktivity zahraničních subjektů (investorů), se projevuje zejména v rozvojových zemích a regionech s nízkou mírou hospodářské soběstačnosti. Obecně platí, že čím více je sledovaný region soběstačný, tím méně financí uniká z ekonomiky a tím vyšší je hodnota multiplikátoru.

Pokud vezmeme počáteční (přímé) výdaje turistů, které vyvolají vyšší příjmy místních domácností, lokálních podniků a místní správy a samosprávy, vzniká multiplikační efekt cestovního ruchu. Tyto výdaje jsou dále „recyklovány“ navazujícími nepřímými a indukovanými výdaji za další zboží a služby. Pokud však tyto finance putují pryč z místní ekonomiky, dochází ke snížení těchto přímých a nepřímých indukovaných vlivů (Regionální rozvoj a cestovní ruch, 2011).

Podle světové organizace cestovního ruchu UNWTO rozdělujeme ekonomické úniky do tří skupin. První skupinou jsou úniky na straně exportu. Reálně se jedná výdaje turistů vzniklé mimo turistickou destinaci a její lokální hospodářskou sféru. Často bývají tyto úniky nazývané také jako externí. Mohou být vyvolány mimo jiné zahraničními investicemi (např. výstavba infrastruktury), kdy zisky putují zpět do země původu. Specifickým typem externích úniků jsou tzv. počáteční úniky, které vyjadřují ztrátu potenciálního příjmu na základě obchodů zprostředkovaných cizími subjekty (agenty). V praxi se jedná např. o marže touroperátorů a provize zprostředkovatelům (Regionální rozvoj a cestovní ruch, 2011).

Další skupinou jsou Úniky na straně importu (tzv. interní úniky), které jsou definovány jako ztráty vyplývající z aktivit cestovního ruchu v rámci prostoru turistické

destinace. Reálně se jedná o podíl importovaného zboží nezbytného pro poskytování služby. Do této skupiny se řadí také zaměstnávání cizí pracovní síly (nerezidentů). Tento jev se typicky projevuje u velkých hotelových skupin a v obdobích zvýšené poptávky (Regionální rozvoj a cestovní ruch, 2011).

V poslední řadě lze identifikovat tzv. neviditelné úniky. Ty lze rozlišit na dva typy. První z nich navazuje na finanční sektor a jsou reprezentovány náklady spojenými s měnovou nestabilitou či daňovými úniky. Tyto úniky nelze nijak účetně zaznamenat jako náklady spojené s cestovním ruchem. Druhým typem jsou úniky spojené s poškozováním přírodních atraktivit, narušováním původního rázu krajiny či ztráty a škody na kulturním dědictví. Tyto úniky opět naráží na udržitelnost cestovního ruchu v enviromentálním a kulturně-historickém smyslu (Regionální rozvoj a cestovní ruch, 2011).

Ekonomická závislost na cestovním ruchu

V řadě regionů se cestovní ruchu stal dominantním zdrojem příjmů národního hospodářství. Tento jev se obvykle projevuje v oblastech s omezenými možnostmi rozvoje. Bezvýhradná důvěra těchto málo diverzifikovaných ekonomik v cestovní ruch zvyšuje jejich citlivost na přírodní katastrofy či jiné neočekávané události, jenž mohou mít katastrofální důsledky na jejich ekonomiku (Šauer, 2008).

Turistické enklávy

All-inclusive pobyty v uzavřených resortech či na lodích snižují vazbu cestovního ruchu na lokální ekonomiku a znemožňují generování dodatečných výdajů účastníků cestovního ruchu. Tyto resorty generují velké příjmy, avšak příjem z jednotky obratu pro místní ekonomiku ve výrazně nižší než u menších, samostatných a lokálně vlastněných ubytovacích zařízení. Tento jev se projevuje také u podílu zaměstnané místní pracovní síly na jednotku obratu (Regionální rozvoj a cestovní ruch, 2011).

Cestovní ruch zejména ve své masové formě může postupně vytlačit běžné funkce sídla ve prospěch turistické funkce. V destinacích pak bývá preferováno uspokojování potřeb návštěvníků destinace na úkor každodenních potřeb rezidentů. Tento jev lze nazvat turistifikací, přičemž ho nechápe jako výsledek pouze ekonomických vlivů, ale jako následek synergického působení socio-kulturních, psychologických a estetických faktorů (Zelenka, Pásková, 2002).

Inflace

Rostoucí poptávka turistů po zboží a službách může mít za následek nadprůměrné zvyšování cenové hladiny. Příčinou je její koncentrace v čase a prostoru. Turisté mohou importovat výši jejich cenové hladiny do cílové destinace. Tento efekt se projeví, jestliže cenová hladina cílové destinace je nižší než cenová hladina regionu, odkud návštěvníci přijíždí. V takovém případě jsou návštěvníci ochotni platit za statky a služby cenu, která odpovídá ceně v regionu odkud přijeli. Růst cen má poté negativní dopad na místní obyvatelstvo, jehož příjem neroste úměrně s růstem cen. Vyšší životní náklady obyvatelstva pak může mít, za následek sociálně patologické problémy (růst kriminality, stěhování obyvatelstva, vylidnění oblasti) (Šauer, 2008).

Sezonnost v cestovním ruchu

Sezonnost cestovního ruchu má významný vliv na nestabilitu prostředí, ve kterém podnikatelé a firmy účastné v cestovním ruchu pohybují. Střídání období sezony a mimo sezony má velký vliv zejména na zaměstnanost, spotřebu energií či rozsah služeb. Zařízení která mají vysloveně sezonní charakter, bývají často dlouhodobě mimo provoz, což způsobuje vzhledem k obvyklé vysoké finanční náročnosti na jejich výstavbu a vybavení snížení jejich rentability, a zvyšuje rizika spojená s návratností investic (Jakubíková, 2009).

Charakter zaměstnání

Zaměstnávání v cestovním ruchu je významně ovlivněno výše zmíněným sezonním charakterem toho odvětví. Cestovní ruch vytváří nerovnoměrné rozdělení pracovního času. V turistické sezoně jsou zaměstnanci nuceni pracovat přesčas a naopak mimo ni jsou nedostatečně pracovní vytíženi. Dalším problémem je kvalita pracovní síly. Cestovní ruch je charakteristický vysokým zastoupením méně kvalifikované práce s omezenými možnostmi profesního růstu a zaměstnanci jsou často odměňováni podprůměrnými mzdami (Beránek, 2013).

3.5 Způsoby měření ekonomických dopadů

Odvětví cestovního ruchu je charakteristické velkým množstvím poskytovatelů z různých odvětví, což má za následek obtížnost a komplikovanost měření jeho

ekonomického významu. Cestovní ruch se proto projeví ve statistikách odvětví, která se více či méně podílí na jeho realizaci (Cooper, 2008).

3.5.1 Satelitní účet CR

Od konce 80. let 20. století mezinárodní organizace jako Organizace spojených národů (OSN), Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO), Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Světová rada cestování a cestovního ruchu (WTTC) a mnohé další, řeší možnosti vytvoření jednotného mezinárodně srovnatelného statistického systému hodnocení cestovního ruchu. V roce 2000 schválila OSN zavedení tzv. Satelitního účtu cestovního ruchu (Tourism Satellite Accounts - TSA). Jedná se o mezinárodně standardizované metody umožňující číselné vyjádření ekonomického významu cestovního ruchu. TSA je tvořen soustavou deseti tabulek, které obsahují finanční a nefinanční statistiky cestovního ruchu (Šauer, 2008).

TSA je způsob statistického výkaznictví, umožňující získat celkový přehled o vlivu cestovního ruchu na ekonomiku v rovnováze s jinými odvětvími daného hospodářství. Umožňuje také relevantní srovnání s jinými oblastmi ekonomiky, či jednotlivými zeměmi. Satelitní účet je v souladu s mezinárodně uznávanými ekonomickými statistikami. Za hlavní výstupy satelitního účtu lze považovat především slazení poptávkové strany se stranou nabídky a přínos dalších důležitých informací z analýz cestovního ruchu (např. údaje o přidané hodnotě, podílu CR na tvorbě HDP, národním produktu, podílu na lidských zdrojích či finančních tocích). Dalším výstupem lze chápat zviditelnění výkonů podnikatelských subjektů poskytujících základní i doplňkové služby cestovního ruchu. V neposlední řadě nelze opomenout kvantifikaci daňového zatížení všech podnikatelských subjektů, které poskytují služby cestovního ruchu a to nejen toho příjezdového, ale také výjezdového a domácího (Hesková, 2011).

Systém satelitního účtu cestovního ruchu

Primárním úkolem satelitního účtu cestovního ruchu je zachycení poptávky a nabídky cestovního ruchu a zhodnocení celkového přínosu cestovního ruchu pro ekonomiku dané oblasti.

Strana poptávky

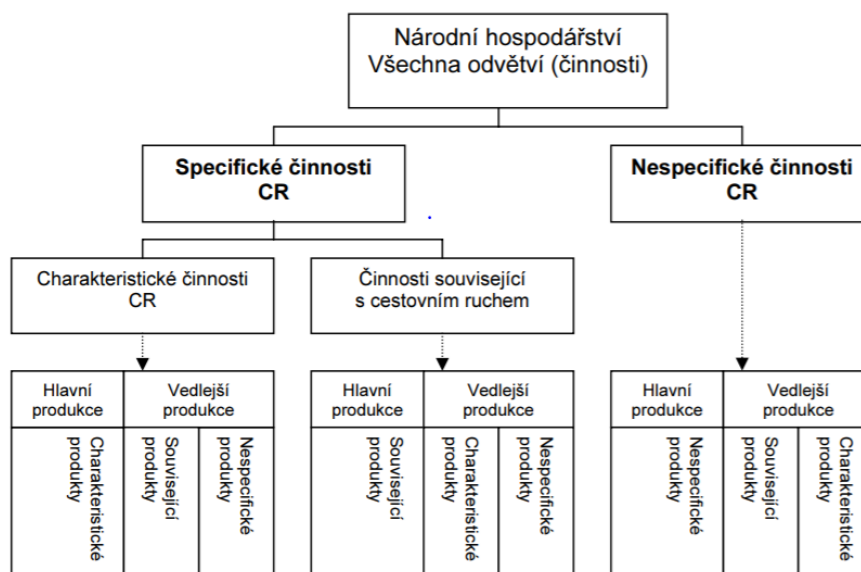
Z hlediska poptávky má nejvýznamnější úlohu spotřeba účastníka cestovního ruchu. Návštěvníkovy výdaje na konečnou spotřebu odpovídají ve finančním vyjádření pojmu „výdaje návštěvníků“, který je tradičně užíván v analýzách cestovního ruchu.

Celkové výdaje zahrnují výdaje za zájezd, ubytování, stravování, dopravu mimo zájezd, nákupy zboží a služeb při cestě a ostatní výdaje (např. vstupné, pojištění). Do celkových výdajů nelze zařadit nákupy zboží za účelem jeho dalšího prodeje, kapitálové investice nebo hotovost předanou příbuzným po dobu cesty, která není platbou za turistické zboží a služby. Návštěvníkovy výdaje lze dále rozdělit dle jejich časového rozložení na výdaje během cesty (veškerá spotřeba realizována přímo na cestě), výdaje před cestou (např. očkování, cestovní pasy) a výdaje po návratu z cesty (např. zhotovení fotografií) (ČSÚ, 2005).

Strana nabídky

Cestovní ruch se vyznačuje specifickými vlastnostmi, které nejsou v mezinárodních klasifikacích užívaných národními účty zohledněny. Nabídková strana satelitního účtu cestovního ruchu je soustředěna na problematiku klasifikace produktů a činností (Hesková, 2011).

Obrázek 6: rozdělení činností (odvětví) a produktů ve vztahu k CR

Zdroj: Metodika satelitního účtu České Republiky, ČSÚ, 2005

Obrázek č. 6 znázorňuje členění produktů a činností do tří skupin, a to na produkty a činnosti charakteristické pro cestovní ruch (bez přítomnosti návštěvníků by přestaly existovat, nebo by se jejich spotřeba výrazně snížila), produkty a činnosti související s cestovním ruchem (bez přítomnosti návštěvníků by byl zaznamenán pokles jejich produkce) a produkty a činnosti nespecifické (přítomnost turistů nemá na jejich produkci významný vliv). Nespecifické činnosti pak vytvářejí všeobecné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu a předpoklady pro činnosti těch odvětví, které přímo produkují statky a služby pro cestovní ruch (ČSÚ, 2005).

Struktura satelitního účtu

TSA se skládá z deseti metodicky ucelených tabulek umožňujících vyčíslení a následné porovnání poptávky a nabídky v cestovním ruchu, stanovení hrubé přidané hodnoty a hrubého domácího produktu cestovního ruchu.

Poptávku po cestovním ruchu lze zjistit dvěma způsoby. První způsobem je využití datových podkladů národních účtů podle tabulek dodávek užití (v České republice není tento způsob využitelný, z důvodu neexistence podrobných a kvalitních dat, která jsou pro jeho realizaci nezbytná). Druhým způsobem, který je využíván v České republice, je získávání dat ze statistických šetření cestovního ruchu jako jsou např. šetření na hranicích (příjezdový a výjezdový cestovní ruch), výběrová šetření v domácnostech (domácí a výjezdový cestovní ruch) nebo jejich kombinací. Nevýhodou je finanční náročnost a je

nutné brát v úvahu nižší statistickou spolehlivost s ohledem na rozsah výběrového souboru šetření (ČSÚ, 2005).

Poptávka cestovního ruchu je vyjádřena v tabulkách T1 – T4

Tabulka 2 - tabulky poptávky

Tabulky poptávky	Charakteristika
T1: Příjezdový CR	výdaje nerezidentů na konečnou spotřebu ve sledované zemi podle typu návštěvníků
T2: Domácí CR	výdaje vztahujících se k výjezdovému cestovnímu ruchu, jež zůstává ve sledované zemi
T3: Výjezdový CR	výdaje spojené s cestou do zahraničí, ale realizované pouze mimo ekonomické území sledované země
T4: Vnitřní CR	spojuje údaje z tabulek T1 a T2 a znázorňuje všechny finanční prostředky alokované na ekonomickém území sledovaného státu plynoucí z cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2005

Nabídka cestovního ruchu je vyjádřena v tabulkách T5 – T10

Tabulka 3 - tabulky nabídky

Tabulky nabídky	Charakteristika
T5: Produkce, mezipotřeba a hrubá přidaná hodnota CR	Vychází z tabulek dodávek a užití – skládá se ze dvou částí - Produkce oceněná v základních cenách (dělená podle odvětví a produktů) - Mezipotřeba oceněná v kupních cenách ve stejném členění jako produkce
T6: Hrubý domácí produkt CR	jádro TSA - umožňuje celkové porovnání spotřeby vnitřního cestovního ruchu s nabídkou, která je vyjádřena celkovými domácími dodávkami
T7: zaměstnanost v CR	zohledňuje počet podniků cestovního ruchu a počet zaměstnaných osob členěných podle statutu zaměstnanosti (zaměstnanci a ostatní) a podle pohlaví
T8: Tvorba hrubého fixního kapitálu CR	k jednotlivým odvětvím cestovního ruchu jsou přiřazeny podíly cestovního ruchu (tourism ratio), kterými je tvorba hrubého fixního kapitálu upravena
T9: Kolektivní spotřeba CR	netržní služby vážící se k cestovnímu ruchu jako je např. propagace trhu, plánování, rozvoj cestovního ruchu atd.
T10: Nepeněžní ukazatele CR	naturální ukazatele z různých statistických šetření např. v domácnostech, v ubytovacích zařízeních apod.

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ, 2005

Satelitní účet na regionální úrovni

TSA sestavený na národní úrovni lze využít pro vyjádření dopadů cestovního ruchu v regionu. Světová organizace cestovního ruchu (UNWTO) navrhuje pro tvorbu regionálních satelitních účtů cestovního ruchu dvě teritoriální úrovně. První úroveň je region, který lze identifikovat jako administrativní celek odpovídající prvnímu stupni disagregace země v termínech svého politického a administrativního členění (v České republice NUTS 2). Druhá úroveň je tvořena destinacemi cestovního ruchu s podstatnou aktivitou v oblasti cestovního ruchu (obce, sdružení obcí atd.). Regionální TSA lze sestavit dvěma způsoby (Šauer, 2013).

Top- down

Přístup je těsně navázán na systém národní účtů a opírá se o existenci národního satelitního účtu cestovního ruchu. Pro jeho využití je rovněž nutné mít přístup k regionálním indikátorům vztahujícím se k cestovnímu ruchu. Podstatou přístupu je rozdělení údajů na národní úrovni mezi jednotlivé regiony na základě vhodného indikátoru, který co nejlépe odráží odhadované vlastnosti (ČSÚ, 2005).

Bottom-up

Dle tohoto přístupu je každý region považován za samostatný stát a okolní regiony za sousední země. Nezbytnou podmínkou je dostatek informací na regionální úrovni a existence propracovaného a fungujícího regionálního účetnictví. Součet regionálních hodnot musí odpovídat hodnotám na národní úrovni (ČSÚ, 2005).

3.5.2 Multiplikátor cestovního ruchu

Multiplikátor cestovního ruchu měří současnou ekonomickou výkonnost cestovního ruchu včetně krátkodobých ekonomických dopadů změn v úrovni a struktuře výdajů, vynaložených v oblasti cestovního ruchu. Vyjadřuje, jak se změny klíčové proměnné (např. produkce, zaměstnanost, vládní výdaje) vyvolané změnou ve výdajích cestovního ruchu. Multiplikační efekt je vyvolán výdaji vynaloženými v oblasti cestovního ruchu, které zapříčinily vznik přímých, nepřímých a vyvolaných efektů. Multiplikátor cestovního ruchu je závislý zejména na objemu dovozu (čím nižší je objem dovozu, tím vyšší je multiplikátor příjmů) a sklonu ke spotřebě (čím vyšší je sklon ke spotřebě, tím vyšší je multiplikátor příjmů) (Stynes, 1999).

Multiplikační efekt cestovního ruchu je vysoký, pokud je dominantní vnitroregionální přelévání příjmů cestovního ruchu. To znamená, že příjmy plynoucí z cestovního ruchu jsou využity v jiných oblastech jako např. regionální zemědělství nebo obchod a jsou znovu vydány ve prospěch toho samého regionu, ve kterém vznikly (Vystoupil, Šauer). Výška multiplikátoru je závislá na tom, jak je daná oblast hospodářsky soběstačná a jak široká je struktura daného národního hospodářství, resp. na stupni rozvoje tohoto národního hospodářství. Pokud je stupeň rozvoje nižší, unikají peníze získané z cestovního ruchu rychleji z hospodářského oběhu (Vystoupil, Šauer, 2015).

Základní typy multiplikátorů

Existuje více typů multiplikátoru. Využití každého z nich je specifickou záležitostí, kdy zásadní roli hraje interpretace. Multiplikátory dělíme dle toho, jaké sekundární dopady zachycují a která ekonomická veličina je měřena. Dle Coopera (2008) lze multiplikátory rozdělit na:

Transakční multiplikátor měří dodatečné zvýšení podnikových příjmů/tržeb jako následek zvýšení výdajů turistů.

Multiplikátor výstupu měří závislost celkového dodatečného výstupu (produkce) na zvýšení výdajů cestovního ruchu.

Multiplikátor příjmů: měří dodatečný příjem v podobě mezd, platů, renty, úroků a zisku jako následek změny ve výdajích cestovního ruchu. Existují dva typy příjmového multiplikátoru. Za předpokladu, že dodatečná 1 Kč výdajů účastníků cestovního ruchu vytvoří přímý efekt 50 haléřů a sekundární efekt (nepřímý a indukovaný efekt) 25 haléřů mohou se hodnoty příjmového multiplikátoru výrazně lišit v závislosti na užití metodě jejich výpočtu (Wall, 2006).

Ortodoxní příjmový multiplikátor

$$\text{Příjmový multiplikátor} = \frac{\text{Přímý efekt} + \text{sekundární efekt}}{\text{přímý efekt}} = \frac{0,5 + 0,25}{0,5} = 1,5$$

Neortodoxní příjmový multiplikátor

$$\text{příjmový multiplikátor}' = \frac{\text{přímý efekt} + \text{sekundární efekt}}{\text{výdaj účastníků cestovního ruchu}} = \frac{0,5 + 0,25}{0,5} = 0,75$$

Multiplikátor zaměstnanosti – vyjadřuje poměr celkové zaměstnanosti generované dodatečnou jednotkou výdajů cestovního ruchu. Výpočet je značně komplikovaný a zakládá se na velké míře odhadů.

Multiplikátor vládní příjmů- vyjadřuje podíl dodatečných výdajů cestovního ruchu na daních a poplatcích

Multiplikátor dovozu - představuje hodnotu dovezeného zboží a služeb na dodatečnou jednotku výdajů.

Metody výpočtu multiplikátoru

Pro výpočet multiplikátorů, uvedených výše lze využít 5 hlavních metod. Tyto metody bývají často vnímány jako alternativní přístupy k základní teorii multiplikátoru a jejich cílem je odstranění nedostatků a omezení. Pro výpočet lze využít následující metody.

základní teoretické modely

Tyto modely vychází z předpokladu, že existuje vztah mezi každým exportním odvětvím ekonomiky. Mají za to, že veškeré ekonomické odvětví lze rozdělit na základní a ne-základní. Oba sektory se vztahují k exogenní poptávce, základní odvětví přímo, ne-základní nepřímo, a to prostřednictvím podpory aktivit těch základních. Pokud exogenní poptávka po vývozu v daném regionu stoupá, základní sektor expanduje. To následně vyvolá expanzi v podporovaných aktivitách ne-základního sektoru. Úroveň ne-základních aktivit regionu je determinována prostřednictvím funkčního propojení se základními

aktivitami, tento vztah je nazýván multiplikačním efektem. Změna v úrovni výdajů turistů povede k měřitelným a předvídatelným změnám v aktivitách místní oblasti. Tyto modely jsou používány například pro zjištění krátkodobých a dlouhodobých změn v oblasti zaměstnanosti vytvořené změnou v objemu turistických výdajů. Vzorec pro výpočet krátkodobých změn lze vyjádřit následovně:

$$\frac{E}{E_{tx}} = \frac{1}{1 - E_{tc}/E_t},$$

kde E_t vyjadřuje celkovou místní zaměstnanost, E_{tc} místní zaměstnanost uspokojující místní spotřebitelskou poptávku a E_{tx} přímou změnu v zaměstnanosti vytvořenou změnou ve výdajích turistů.

Pro zachycení dlouhodobých změn lze využít níže uvedený vzorec:

$$\frac{E}{E_{tx}} = \frac{1 + i_2}{1 - E_{tc}/E_t},$$

kde i_2 vyjadřuje statisticky odhadovaný parametr, hodnota mezi 0 a 1, která charakterizuje změnu v investicích vzhledem ke změně v turistické aktivitě (Ganter, Lime, 2000).

U těchto modelů je nespornou výhodou jejich jednoduchost, model je dobře aplikovatelný pro různé oblasti a vstupní data jsou obvykle dobře dostupná. Nevýhodou je malá využitelnost výsledků pro politická rozhodnutí i plánování. Model je neaplikovatelný v podmínkách uzavřené ekonomiky (Ganter, Lime, 2000).

Keynesiánské modely multiplikátoru

Keynesiánský model multiplikátoru zachycuje hodnotu příjmů vytvořených v ekonomice přidanou jednotkou turistických výdajů. Multiplikátor prvním pokusem jak změřit ekonomický dopad exogenních změn v poptávce. Jeho zjednodušenou formu lze vyjádřit takto:

$$k = \frac{1}{1 - c + m},$$

kde c vyjadřuje úspory a m dovoz (Cooper, 2008).

ad hoc modely

Ad hoc model je adaptací keynesiánského modelu multiplikátoru. Používá se pro zhodnocení dopadu konkrétní události. Je poměrně nenáročný na datovou základnu (jako podklad pro ni mohou sloužit místní šetření a průzkumy spotřebitelů a průmyslu). Pro každý však region musí být konstruován od základu znovu. Výsledky tohoto modelu jsou méně přesné než při použití modelu input-output analýzy nebo všeobecné rovnováhy (Cooper, 2008).

input-output analýzy

Model input-output analýzy je používán pro kvantifikaci vzájemných vazeb mezi sektory nebo odvětvími v ekonomice. Představuje toky běžných transakcí v dané ekonomice za určité časové období (zpravidla za jeden rok). Výchozím zdrojem dat jsou tzv. input-output tabulky, které zobrazují číselné vztahy mezi vstupy jednotlivých sektorů a jejich výstupy. Různé obchodní aktivity jsou seskupeny do sektorů. Tabulky znázorňují výslednou hodnotu prodeje každého odvětví v rámci jiného odvětví. Základním předpokladem pro použití této metody je linearita vztahů mezi výrobní spotřebou a výrobou jednotlivých odvětví neboli přímá úměrnost mezi výrobní spotřebou a výrobou. V rámci cestovního ruchu může být využita pro popis kvantitativních vztahů mezi cestovním ruchem a rozdílnými aspekty ekonomiky, jako například počet vytvořených pracovních míst, počet vyplacených mezd a hrubý příjem produkovaný podniky. (Rojíček, Vavrla, 2006).

modely všeobecné rovnováhy.

Model všeobecné rovnováhy byl vyvinut jako odpověď na nedostatky modelu input output analýzy. Na rozdíl od něj se zaměřuje na všechny interakce mezi jednotlivými odvětvími ekonomiky. Umožňuje na základě série rovnic analyzovat chování jednotlivých odvětví, změny ve zdrojích (jako daně, cenová inflace, úroková míra, atd.) (Cooper, 2008).

3.5.3 Input-output analýza

Ekonomický růst v národním hospodářství je silně vázán na odvětvovou strukturu dané ekonomiky. V zemi kde má velkou váhu sektor či odvětví, které je rychle rostoucí, bude ekonomický růst rychlejší než v zemi, kde mají velkou váhu sektory či odvětví s pomalejším tempem růstu. Mezi další faktory ovlivňující ekonomický růst patří také zajisté intenzita vazeb mezi jednotlivými odvětvími dané ekonomiky. Pokud určité odvětví

úspěšně pronikne na zahraničním trhu, bude to mít příznivý dopad také na odvětví, které jsou s ním provázány silnými dodavatelsko-odběratelskými vazbami. Pokud jsou tyto závislosti správně identifikovány, lze poté odhadnout, jak se projeví faktory na straně poptávky na úrovni jednotlivých odvětví a odvětvových celků (Rojíček, Spěváček, 2016).

Existuje celá řada ukazatelů, podle kterých lze identifikovat významná odvětví v ekonomice. Lze mezi ně zařadit například počty zaměstnanců, příspěvky k růstu přidané hodnoty, dynamiku produktivity práce, atd. Všechny tyto pohledy jsou relevantní a mají svou vypovídací schopnost. Jejich základním nedostatkem je však jejich izolovanost (nevyjadřují vztah k ostatním odvětvím v ekonomice). Překonání tohoto nedostatku umožňuje input-output analýza. Jedná se o analýzu, která je založena na kvantifikaci komplexního vlivu daného odvětví na ostatní odvětví a ekonomiku jako celek. Její kořeny sahají do 30. let 20. století, kdy byly input-output tabulky, sestavené pro národní hospodářství USA, poprvé publikovány, zakladatelem tohoto přístupu Wassilyem Leontiefem, který za sestavení této analýzy získal Nobelovu cenu. Významnou inovací oproti dosavadním metodám byla možnost podrobně kvantifikovat vzájemné závislosti a vazby v produkčním systému společnosti na základě rovnovážného řešení zdrojů a užití ekonomického systému. Input-output analýza je celosvětově uznávanou a poměrně hojně využívanou metodou. Meziodvětvová (input-output) analýza je založena na statistikách národních účtů ČSÚ a tabulkách dodávek a užití, do kterých jsou zaznamenávány toky zboží a služeb mezi jednotlivými oblastmi české ekonomiky. Na základě výsledů analýzy mohou být vyčísleny také multiplikační efekty, které vznikají na základě vazeb zkoumaného odvětví s dalšími odvětvími daného hospodářství (Raabová, 2014).

Symetrická input-output tabulka (SIOT)

Jak lze odvodit již ze samotného názvu, SIOT tabulky jsou symetrické. Zdroje a užití zobrazují v členění komodity na komodity nebo odvětví na odvětví. Tyto tabulky umožňují kvantifikovat dopad vládních zásahů nejen na konkrétní hospodářství jako celek, ale také na jednotlivá odvětví ekonomiky a domácnosti. Pomocí SIOT lze také provést analýzu produktivity, zaměstnanosti, citlivosti na vliv změn daňových sazeb a regulace (Rojíček, Vavrla, 2006).

Struktura symetrické input output tabulky

Jádro symetrické input-output tabulky je tvořeno čtvercovou maticí mezispotřeby. Tato matice má v řádcích a ve sloupcích stejné členění (produkt na produkt nebo odvětví na odvětví). Každý ze sloupců matice reprezentuje strukturu vstupů čímž udává kolik produktů, bylo spotřebováno a výrobu konkrétního výrobku. Pokud dojde k jakékoliv změně v poptávce po daném výrobku, dochází tím současně k proporcionalní změně poptávky po produktech, které tvoří vstupy ve výrobním procesu daného výrobku. Pokud je matice mezispotřeby sestavována v členění odvětví na odvětví, lze ji sestavit identicky. V takové matici vykazuje sloupec pro každé odvětví, kolik výrobků jiných odvětví bylo spotřebováno na zajištění vlastní produkce. Napravo od čtvercové matice mezispotřeby je uvedena informace o konečném užití podle jednotlivých produktů (viz. Tabulka ???). Při sestavování SIOT je upřednostňováno ocenění v základních cenách, především pro snadnější využití tabulek k analytickým účelům. Toto ocenění je homogennější, a tak relace mezi vstupy a výstupy v peněžních jednotkách lépe vystihuje technologické vazby. Ocenění v kupních cenách je méně homogenní zejména kvůli obchodnímu rozpětí, dopravním přírůzkám a čisté daně na výrobky, které jsou v kupní ceně zahrnuty a vykazují v jednotlivých odvětvích i v rámci konečného užití značnou variabilitu. Informace o dopravních přírůzkách a obchodním rozpětí jsou v symetrických input output tabulkách zaznamenány v řádcích mezispotřeby produktů obchodu a dopravy. Čisté daně na výrobky vyplacené na jednotlivé produkty v mezispotřebě a v konečném užití jsou součástí třetího řádku v Tabulce 1. V tabulce se rovněž nachází informace o hrubé přidané hodnotě včetně její struktury (mzdy a sociální příspěvky zaměstnanců, spotřeba fixního kapitálu, ostatní daně a dotace na produkci, čistý provozní přebytek, smíšený důchod). Součástí tabulky jsou také údaje o dovozu jednotlivých produktů (Rojíček, Vavrla, 2006).

Tabulka 4: symetrická Input-output tabulka v členění produkt x produkt

		Výrobky podle SKP	Konečné užití				Celkem
			KS	HTFK	ΔZ	Vývoz	
Výrobky podle SKP	1	Mezispotřeba	Výdaje na konečnou spotřebu	Tvorba hrubého fix. kap.	Změna stavu zásob	Vývoz	Užití celkem podle výrobků
Celkem (1)	2	Celková mezispotřeba v základních cenách	Celkem podle jednotlivých typů konečného užití v základních cenách				Celkové užití v základních cenách
Čisté daně na výrobky	3	ČDV podle produktů	ČDV podle jednotlivých typů konečného užití				Celkové čisté daně na výrobky
Celkem (1+3)	4	Celková mezispotřeba v kupních cenách	Celkové konečné užití podle jednotlivých typů v základních cenách				Celkové užití v kupních cenách
Složky přidané hodnoty	5	Složky přidané hodnoty					
Celkem (4+5)	6	Produkce v základních cenách					
Dovoz	7	Dovoz					
Celkem (6+7)	8	Dodávky celkem v základních cenách					

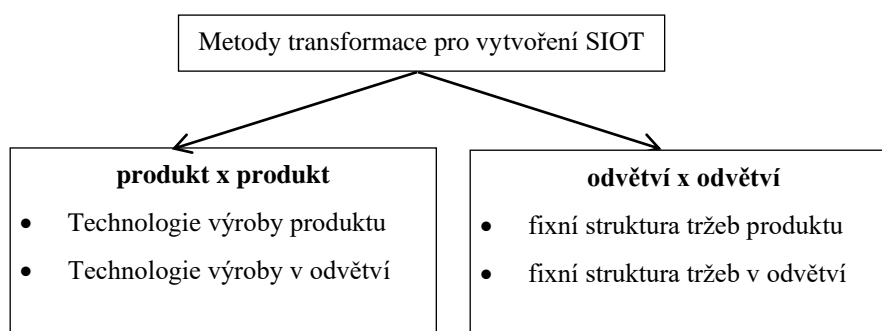
zdroj: Rojíček, Vavrla, 2006

K sestavování SIOT se využívají roční data ze statistických výkazů, kde jsou uvedeny dostatečné informace o produkci a mezispotřebě jednotlivých výrobků podle odvětví, ale zároveň nedávají údaje o mezispotřebě podle jednotlivých výrobků. Proto je nutné SIOT tabulku transformovat z asymetrických tabulek dodávek a užití za dodržení níže uvedených předpokladů. Žádná institucionální jednotka obecně neprovozuje pouze jednu činnost, a proto je potřeba matici mezispotřeby transformovat. Tato transformace je realizována přesunutím vedlejších výrobků z odvětví, kde byly vyprodukovány, do odvětví, kam patří z hlediska užití. (Rojíček, Vavrla, 2006).

Metody transformace input-output tabulek

Metody transformace vycházejí z členění vedlejší produkce na vedlejší, sdružený a doplňkový produkt. Vedlejším produktem je označován takový produkt, který se vyrábí paralelně s hlavním výrobkem. Sdružený produkt se vyrábí současně s jiným výrobkem, ale nelze přesně identifikovat, který z produktů je ten hlavní. Pokud vedlejší výrobek není technologicky spojen s výrobou hlavního výrobku, je označován jako doplňkový produkt (Rojíček, Spěváček, 2016).

Obrázek 7: metody transformace pro vytvoření SIOT

Zdroj: vlastní zpracování dle Rojíček, Spěváček, 2016

Při metodě **technologie výroby produktu** je každý výrobek vyráběn pouze pomocí jedné technologie, což znamená, že má stejnou strukturu vstupů bez ohledu na to, ve kterém odvětví je produkován. Metoda bývá využívána především pro výrobu doplňkových produktů, protože jejich výroba je nezávislá na výrobě hlavního a vedlejšího výrobku. Na základě této skutečnosti jsou výrobky vedlejší činnosti přeřazeny z odvětví kde se vyrábí, do odvětví kde jsou primárními produkty (Rojíček, Spěváček, 2016).

Metoda **technologie výroby v odvětví** pracuje s myšlenkou, že každé odvětví používá vlastní technologii (všechny výrobky vyrobené v daném odvětví mají totožnou strukturu vstupů). Metoda je využívána především pro sdružené a vedlejší produkty. Výhodou je, že nevznikají záporné hodnoty, ale na druhou stranu je založena na předpokladu fixních technických koeficientů, získaných výpočtem ze symetrické input-output tabulky. Požadavek fixních technických koeficientů je dodržen pouze, pokud je fixní i proporce mezi strukturami vstupů (Rojíček, Spěváček, 2016).

Metoda **fixní struktura tržeb produktu** je založena na předpokladu, že každý produkt má vlastní strukturu tržeb bez ohledu na odvětví, ve kterém byl vyprodukován. Struktura tržeb vyjadřuje podíly, ve kterých je celkový produkt prodán na složky mezispotřeby a konečného užití (Rojíček, Spěváček, 2016).

Poslední možností transformace matice mezispotřeby je metoda **fixní struktura tržeb v odvětví**. Jedná se o metodu, která je založena na předpokladu, že každé odvětví má svou vlastní strukturu tržeb bez ohledu na to, jaká je skladba produktů. Tento předpoklad však není úplně realistický a lze jen těžko očekávat, že budou všechny produkty v daném odvětví prodávány spotřebitelům ve stejném poměru mezispotřeby a konečného užití (Rojíček, Spěváček, 2016).

Druhy multiplikátoru pro input-output analýzu

Input-output multiplikátory jsou nástroje, které umožňují předvídat dopad změny poptávky po produkci jednoho odvětví na celou ekonomiku dané oblasti. Poskytují informace o dopadech zvýšení či snížení poptávky po produkci určitého odvětví, důsledcích nových projektů a výsledcích strategií zaměřených na substituci importu, a to nejen pro dané odvětví samotné, ale i pro všechna ostatní odvětví ekonomiky. Jejich použití je poměrně snadné a efektivní. Nevýhodou však je, že neberou v úvahu výnosy z rozsahu, nevyužitou kapacitu, ani technologické změny. Níže popsané druhy multiplikátorů lze vypočítat matematickými operacemi z SIOT tabulky (Raabova, 2010).

Multiplikátor produkce

Tento druh je nejjednodušší a zároveň nejčastěji používaný input-output multiplikátor. Vyjadřuje vztah mezi prvotním zvýšením produkce (resp. poptávky) jednoho odvětví a finálním zvýšením produkce všemi odvětvími ekonomiky. Z toho plyne, že pokud se změní poptávka po produkci daného odvětví o jednu jednotku, celková produkce ve všech odvětvích vzroste právě o hodnotu multiplikátoru. Tento multiplikátor započítává také veškerou mezispotřebu, a proto některé vstupy mohou být započítány opakovaně ve všech částech dodavatelského řetězce. Tento fakt způsobuje, že tyto multiplikátory bývají značně nadhodnocené pro interpretaci výsledků (Raabova, 2010).

Simetrické input-output tabulky nám umožňují odhadnout přímé i nepřímé dopady změny jednoho odvětví na celé hospodářství. Tyto vztahy lze odhalit na základě

tzv. metody zpětných vazeb. Pro jejich kvantifikaci je nutné normalizovat SIOT podle řádků:

$$a_{ij} = \frac{z_{ij}}{x_j}$$

čímž zjistíme hodnotu dílčích meziproductů na jednu jednotku výrobku ve formě matice koeficientů vstupů A. Tato matice je základem pro výpočet nepřímé produkce. Celkovou produkci zjistíme součtem přímé a nepřímé produkce. Pro výpočet celkové produkce je využit vzorec:

$$L = (E - A)^{-1}$$

kde počítáme rozdíl jednotkové matice E a matice koeficientů vstupů A. Vznikne matice (E - A), k níž následně vytvoříme inverzní matici L, tzv. Leontiefovou inverzní matici. Jednotlivé multiplikátory produkce dílčích sektorů jsou následně získány součtem sloupců inverzní matice L. Multiplikátory produkce lze interpretovat jako hodnotu, o kterou vzroste celková produkce ve všech odvětvích, pokud dojde ke změně poptávky po zboží v jednom odvětví o jednu jednotu (Merta, 2016).

Multiplikátor hrubé přidané hodnoty

Multiplikátor HDP eliminuje dvojí započítání vstupů a ukazuje vztah mezi prvotním zvýšením produkce (resp. poptávky) jednoho odvětví a celkovým zvýšením HDP všech odvětví v ekonomice. Hrubá přidaná hodnota úzce souvisí s hrubým domácím produktem, který se liší HPH pouze o čistě daně na produkty. Při zjednodušené variantě můžeme předpokládat, že růst HPH cca. Odpovídá růstu HDP v ekonomice. Dopad na zvýšení HPH ekonomiky však zahrnuje pouze přidanou hodnotu, nikoliv mezispotřebu. Hrubá přidaná hodnota je v SIOT tabulce počítána pomocí důchodové metody (Raabova, 2010).

Multiplikátor zaměstnanosti

Multiplikátor zaměstnanosti byl blíže popsán v kapitole 6.1.

Multiplikátor důchodu

Udává celkovou hodnotu náhrad zaměstnancům (mezd, platů), které je potřeba vynaložit, aby se zvýšila produkce určitého odvětví o 1 Kč (Raabova, 2010).

3.5.4 Omezení a kritika využití multiplikátorů

Input-output analýza je postavena na poměrně striktních předpokladech. V praxi je však nemožné oddělit od sebe jednotlivé vlivy a ověřit tak empiricky závěry input-output analýzy. Využití input-output analýzy vychází z následujících předpokladů. Nabídka se zcela přizpůsobuje poptávce, výrobní kapacity jsou neomezené, jednotlivé produkty jsou vyráběny s danou fixní strukturou výstupu, a to včetně struktury přidané hodnoty. Struktura vstupů vychází ze zvolené techniky transformace nesymetrických tabulek na tabulky symetrické tzn., že všechny vedlejší produkty jsou vyráběny buď technologií výroby produktu nebo technologií výroby v odvětví (Rojíček 2006).

Dle UNWO (1881) je problém konceptu multiplikátoru také v dostupnosti dat které jsou k jeho využití nezbytná. Sekundární data jsou často nedostatečným zdrojem, a proto bývá pro potřeby stanovení multiplikátorů využívány primární výzkumy, které mohou být často časové i finančně náročné. V České Republice je velmi problematická dostupnost dat na regionální úrovni.

Cestovní ruch zahrnuje celou řadu dalších odvětví a proto je jeho kategorizace poměrně obtížná. Integrace výdajů turistů do kategorií input-output tabulky může být velmi problematická (Rojíček, 2006).

Dalším problémem je hodnocení ekonomický dopadů cestovního ruchu pomocí multiplikátorů, které v sobě nezahrnuje negativní ekonomické vlivy jako jsou náklady ušlé příležitosti a další efekty, které by vznikly, kdyby se nerozvíjel cestovní ruch. Koncept multiplikátoru je také často omezen pouze na ekonomické dopady ve sledované lokalitě a bohužel nehodnotí dopady v sousedících ekonomikách (Rojíček, 2006).

3.6 Vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí

Struktura příjmů obecních rozpočtů je tvořena daňovými příjmy, transfery poskytovanými z různých úrovní veřejných rozpočtů (ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů, státní fondů, EU), kapitálovými příjmy, kam se řadí např. příjmy z prodeje majetku a nedaňovými příjmy kam patří například příjmy z pronájmu majetku.

Realizace cestovního ruchu může rozpočet obce ovlivnit prostřednictvím zejména daňových příjmů. Tato část příjmů je definována zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů.

3.6.1 Rozpočtové určení daňových příjmů

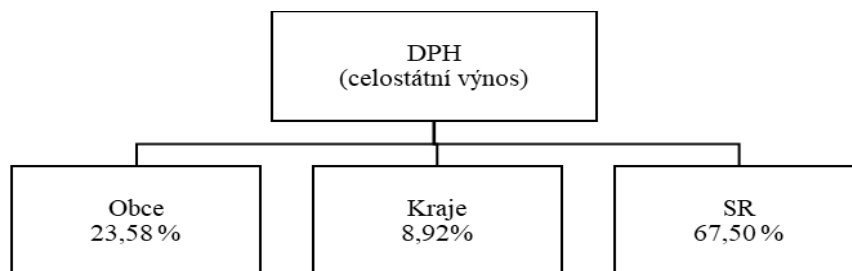
Rozpočtovým určením daní rozumíme soubor zákonem stanovených pravidel, která vymezují, komu příslušná vybraná daň nebo její část plyne. Podle toho, zda vybraná daň, resp. její podíl připadá jen jednomu subjektu nebo je sdílena i ostatními subjekty (tj. stát, kraje, obce), se rozlišují sdílené a výlučné daně.

Do skupiny výlučných daní obce patří dle zákona č. 243/2000 Sb., daň z nemovitých věcí, kdy obcím přísluší 100% výnosu z této daně a to podle toho, kde se nemovitost nachází. Výlučnou daní je také daň z příjmu právnických osob v případě, kdy je poplatníkem daně obec.

Mezi sdílené daně patří dle zákona č. 243/2000 Sb., daň z přidané hodnoty (DPH) kde obcím připadá 23,58 % této daně, daň z příjmu (DP) fyzických osob a daň z příjmu právnických osob, kdy obcím přísluší rovněž 23,58 % této daně. Tato část sdílených daní je dále rozdělena mezi obce na základě upraveného počtu obyvatel (78 %), prostého počtu obyvatel (10 %), počtu žáků v MŠ a ZŠ (9 %) a rozlohy území (3 %). Koeficienty postupných přechodů, kde kterých je stanoven zajišťují, aby při přechodu mezi jednotlivými velikostními kategoriemi nevznikaly skokové rozdíly v příjmech. Pro města Praha, Brno, Ostrava a Plzeň byly stanoveny zvláštní koeficienty.

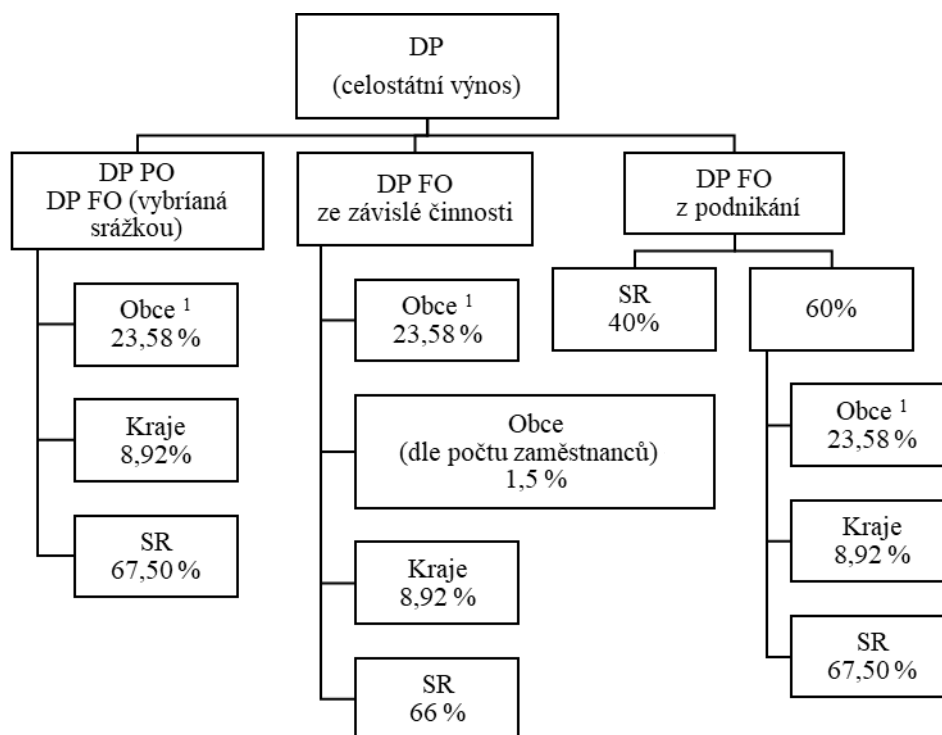
Kromě výše uvedených pravidel obcím připadá dle zákona také 1,5 % výnosu daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti. Tato část výnosů je pak mezi obce přerozdělena na základě počtu zaměstnanců, kteří mají v dané obci místo výkonu práce. Podíly jednotlivých subjektů na sdílených daních jsou znázorněny na obrázcích 8 a 9 .

Obrázek 8: rozpočtové určení daně z přidané hodnoty (DPH)

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 243/2000 Sb.

Obrázek 9: rozpočtové určení daní z příjmů (DP)

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 243/2000 Sb.

¹ Daňové příjmy jsou rozdělovány na základě

- Výměry katastrálních území obce (3 %)
- Počtu dětí MŠ a žáků ZŠ navštěvujících školu zřízenou obcí (9 %)
- Prostého počtu obyvatel v obci (10 %)
- Násobků postupných přechodů (78 %)

Cestovní ruch v ORP Vimperk

3.7 Charakteristika oblasti

Správní obvod obce s rozšířenou působností Vimperk (ORP) se nachází v jihozápadní části Jihočeského kraje. Západní hranice oblasti sousedí s Plzeňským krajem a jihozápadní hranicí s Německem. Obec s rozšířenou působností Vimperk zabírá území o rozloze 53 540 ha. Převážná část oblasti je tvořena horskými pásmy Šumavy, která vytvářejí rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Správní obvod zahrnuje 21 obcí, z čehož jedna obec má statut města (Vimperk) a jedna obec statut městyse (Strážný). Téměř polovina obcí se nachází v oblastech chráněných území Národního parku Šumava a Chráněné krajinné oblasti Šumava (Borová Lada, Horní Vltavice, Kvilda, Nicov, Nové Hutě, Stachy, Strážný, Šumavské Hoštice, Buk, Kubova Huť, Zdíkov). Další obce leží na hranici těchto chráněných území.

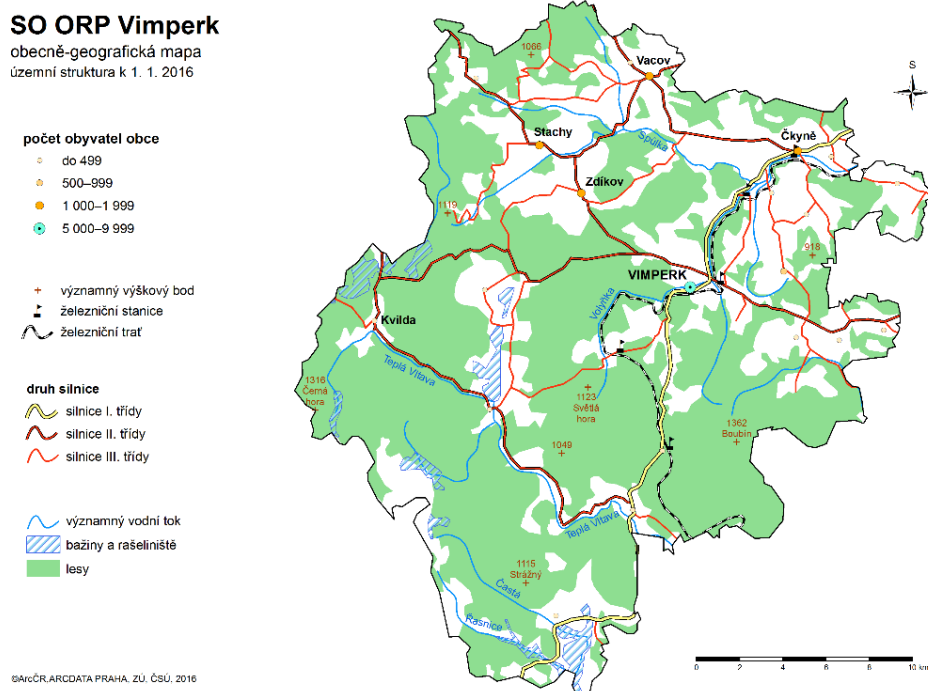
Dle dat Českého statistického úřadu žije ve správním obvodu ORP Vimperk cca. 17,5 tis. obyvatel. Přibližně 42 % všech obyvatel bydlí v sídle správního obvodu, ve městě Vimperk (jediné město). Přitom 16 obcí má méně než 1 000 obyvatel a žije v nich pouze 23 % obyvatel Vimperska. Vzhledem k příhraničnímu a horskému charakteru území je hustota obyvatelstva (32,7 obyvatel na 1 km²) nejnižší v kraji. Průměrný věk obyvatelstva je dle dat Českého statistického úřadu za rok (2018) 42,8 let (průměrný věk Jihočeského kraje 42,7 let).

Nejvíce podnikatelských subjektů působí v odvětvích spojených s cestovním ruchem (obchod, ubytování, stravování a pohostinství) a dále pak ve stavebnictví. Zaměstnanost je vzhledem k rozsáhlosti lesů také úzce svázána s pěstováním, těžbou a zpracováním dřeva. Všechny tyto aspekty zřejmě ovlivňují nejvyšší podíl samostatně činných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu v kraji. Registrovaná míra nezaměstnanosti (2,9 %), byla v roce 2018 vyšší než průměr kraje (1,4 %).

3.8 Nabídka cestovního ruchu v ORP Vimperk

3.8.1 Primární potenciály

Obrázek 10: mapa ORP Vimperk

Zdroj: převzato z www.czso.cz/csu/xc/orp_vimperk

Přírodní potenciál

Geografické vymezení

Oblast Vimperska je charakteristická územím s velkou terénní členitostí a nadmořskou výškou 500 – 1200 metrů nad mořem. Je součástí pohoří Šumava. Tyto aspekty jsou předpokladem pro výskyt druhové rozmanité flóry i fauny. Vyskytují se zde zejména rozsáhlé lesní porosty.

Co se týká pozemkové struktury, největší část území (60 %) zabírají lesy. Zemědělská půda zabírá cca. 30 % území, z čehož je pouze cca. ¼ využívána jako orná půda. Zbytek zemědělské půdy jsou trvalé travní porosty využívané k pěstování zemědělských zvířat. V tabulce č. 5 je vyjádřena pozemková struktura

vybraného území v porovnání s průměrem České Republiky dle dat Českého statistického úřadu za rok 2018.

Tabulka 5: pozemková struktura ORP Vimperk

Pozemky	ORP Vimperk v ha	ORP Vimperk v %	Průměr v ČR v %
zemědělská půda	15 820	30	53
- orná půda	4 300	8	37
- trvalé travní porosty	11 164	21	13
nezemědělská půda	37 719	70	47
- lesní plochy	32 142	60	34
- vodní plochy	305	1	2
- zastavěné plochy	285	1	2
celkem	53 539	100	100

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Dle údajů v tabulce je patrné že území ORP Vimperk má velmi specifickou strukturu. Proti republikovému průměru jsou zde velmi významně zastoupené lesní plochy a naopak orná půda zde zabírá pouhých 8% území. Toto rozdělení pozemků je způsobeno zejména vysokou nadmořskou výškou a hornatým terénem oblasti. Nemalý význam zde má také skutečnost, že významná část pozemků ORP Vimperk se nachází na území Národního parku Šumava a Chráněné krajinné oblasti Šumava. Tyto instituce významně ovlivňují využití zdejších pozemků s cílem ochrany místních rostlinných a živočišných druhů a zachování průběhu ekologických procesů, které ve zdejší přírodě probíhají. Všechny tyto skutečnosti mají dopad nejen na cestovní ruch, ale také na ostatní ekonomické oblasti v regionu. Charakter zdejší krajiny ve spojení s nepřilíš velkou hustotou osídlení dávají předpoklady k rekreačnímu a turistickému zájmu o oblast Vimperska.

Vodní plochy a toky

Vodní toky a plochy zabírají celkem 294 ha (0,55%) celkové výměry území. Hlavním vodním tokem v jižní části území je Teplá Vltava. Tok je v celé délce neregulován, s cennými podhorskými břehovými porosty a navazujícími mokřadními lučinami, z nichž některé jsou chráněny jako I. zóny národního parku. Severní část území protéká řeka Volyňka, přítok Otavy s nejvýznamnějším levostranným přítokem Spůlkou.

Jen velmi malá nejvýchodnější část území náleží do povodí Blanice, rovněž přítoku Otavy. V území ORP Vimperk se nacházejí tyto chráněné mokřady: Buková slat', Černohorský močál, Chalupská a Novosvětská slat', Jezerní slat', Kotlina Valné, Mezilesní slat', Rašeliniště pod Tetřevem, Splavské rašeliniště, Tetřevská slat', Tokaniště, Žďárecká slat'. Některé z nich mají otevřené vodní plochy, čímž náležejí k přírodním vodním plochám, ostatní jsou již umělé. V ORP Vimperk se nachází větší množství drobných obecních rybníků, z nichž většina nemá ani oficiální jméno. Největším z nich je Zdíkovec. Některé jsou rekreačně využívány, např. Rohanovský, Úbislavský nebo Stachovský.

Přírodní památky

Vimpersko nabízí svým návštěvníkům celou řadu přírodních památek. Přírodní rezervace Nad Zavírkou zahrnuje louky na jižních svazích Javorníku v nadmořské výšce 865 – 910 m. Dalšími přírodními památkami jsou přírodní rezervace Obolenec, přírodní památka Háje, přírodní památka Mářský vrch, přírodní památka Podhájí, přírodní památka Skalka, přírodní památka U Nárovců, přírodní památka Čistá hora, přírodní památka Jarošov a přírodní památka Úbislav. Nachází se zde také 21 památných stromů a celá řada naučných a poznávacích stezek.

Turisté mohou při svých výletech projít například Vimperskou větev zlaté stezky, která společně s kašperskohorskou a prachatickou částí tvořila středověkou solnou stezku, která byla nedílnou součástí rozvoje obchodu mezi českými zeměmi a Bavorskem. Stezka Sudslavický okruh vede od jedné z nejobjemnějších lip v Čechách, která má obvod 12 m. Naučná stezka Boubínský prales vede kolem jedné z nejznámějších a nejstarších rezervací v ČR a na její trase se nachází osm informačních panelů s podrobným textem a obrázky. Mezi další oblíbené stezky patří Schwarzenberský plavební kanál, Alej smíření, Medvědí stezka či Naučná stezka Národního parku Šumava. Na území ORP Vimperk se nacházejí také tři slatě (rašeliniště). Chalupská slat' kde se návštěvníci prochází po poválkovém chodníčku zakončeným malou plošinkou na okraji největšího rašelinného jezírka v ČR, Jezerní slat', která je jedním z nejstudenějších míst ČR a Tříjezerní slat'.

Kulturní potenciál

Samotné město Vimperk je známé zejména sklářstvím, knihtiskem a později textilním průmyslem, elektronikou a nábytkářstvím. Koná se zde také celá řada kulturních akcí jako například Vycházky po Vimpersku, letní šermířské arkády nebo Vimperská zámecká slavnost.

Na území ORP Vimperk se nachází celkem 140 nemovitých kulturních památek. Tabulka č. 6 obsahuje přehled významných kulturních a historických památek.

Tabulka 6: kulturní a historické památky na území ORP Vimperk

Památky	Obec
Hrady, zámky, zámecké parky a zříceniny	
- zámek Vimperk	Vimperk
- zámek Bohumilice	Bohumilice
- zámek Čkyně	Čkyně
- zámek Lčovice	Lčovice
- zámek Zdíkov	Zdíkov
- zámek Přechínu Vacova	Vacov
- tvrz Smrčná	Svatá Máří
- Výšinné opevněné sídliště – hradiště Věmec	Čkyně
- Hradiště Obří hrad	Nicov
- Zřícenina hradu Kunžvart	Strážný
Sakrální památky	
- kostel Nejsvětější Trojce	Bohumilice
- kostel sv. Petra a Pavla	Zdíkov
- kostel sv. Ludmily	Zdíkov
- kostel Nalezení sv. Kříže	Vimperk
- kostel sv. Štěpána	Kvilda
- kostel sv. Máří Magdalény	Svatá Máří
- kostel sv. Mikuláše	Vacov
- synagoga	Čkyně
- Křížová cesta u Borových Lad	Borová Lada

Zdroj: vlastní zpracování dle Programu rozvoje města Vimperk pro roky 2016 – 2022

Státní zámek a muzeum Vimperk

Za nejvýznamnější kulturní a historickou památku správního obvodu je považován Státní Zámek a muzeum Vimperk. Zámek Vimperk byl celou řadu let velmi nedostatečně udržován, což způsobilo, že byl vnímán spíše jako městská kulisa, než jako historická památka a kulturní atraktivita. Až v roce 2010 byl prohlášen národní kulturní památkou a následně v roce 2015 ho na pokraji havarijního stavu přebral Národní památkový ústav. Ten rozšířil zpřístupnění zámku a navázal na tradici muzea, nyní pod názvem Muzeum

Vimperska. Národní památkový ústav také započal s postupnou památkovou obnovou areálu. Veřejnosti jsou zde zpřístupněny dva návštěvnické okruhy, muzeum a galerie. Nádvoří jsou v otevírací době volně přístupná.

3.8.2 Sekundární potenciály

Ubytovací zařízení

Ubytovacím zařízením nazýváme objekty, plochy nebo prostory, které slouží k poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených, za úhradu veřejnosti. Ubytovací zařízení mohou své služby poskytovat celoročně nebo sezónně, přičemž sezónní ubytovací zařízení musí poskytovat ubytovací služby maximálně devět měsíců v roce. Patří sem hotely, hotely garni, motely, tranzitní hotely penzióny, botely, turistické ubytovny, chaty a chatové osady, kempingy, ubytování v soukromí apod. (Kial'ová, 2003).

V tabulce č. 7 je znázorněn přehled hromadných ubytovacích zařízení dle kategorie a jejich kapacity v oblasti ORP Vimperk za rok 2018.

Tabulka 7²: hromadná ubytovací zařízení v ORP Vimperk

Ubytovací zařízení	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Počet míst pro stany a karavany
Hotel *****	0	0	0	0
Hotel, motel, hotel ****	2	*	*	0
Hotel, motel, hotel ***	10	290	778	0
Hotel, motel, hotel **	4	104	274	0
Hotel, motel, hotel *	0	0	0	0
Hotel garni ****,***,**,*	0	0	0	0
Penzion	55	559	1 645	0
Kemp	5	24	108	*
Chatová osada	3	*	*	*
Turistická ubytovna	7	50	190	0
Ostatní HUZ	27	251	779	*
Celkem	113	1 379	4 049	454

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

Doprava

Silniční doprava

Silniční síť v ORP Vimperk není příliš hustá vzhledem k velké terénní členitosti a nadmořské výšce 500 – 1200 m. Hlavním dopravním tahem v ORP Vimperk je silnice I/4 (silnice I. třídy) vedoucí z Prahy do jihozápadních Čech a dále do Německa. Propojuje obce Vimperk, Kubova Huť, Horní Vltavice, Strážný a hraniční přechod Strážný / Philippsreut. To dává ORP Vimperk velmi strategickou pozici z pohledu cestovního ruchu vzhledem k dobré dostupnosti z Prahy, jihozápadní části Středočeského kraje a strategické je také napojení na hraniční přechod s Německem. Dalšími významnými tahy z pohledu cestovního ruchu jsou silnice II/167, která vede z Kvildy do Horní Vltavice a kopíruje tok Teplá Vltava a silnice II/168 propojující město Vimperk s obcí Kvilda, která je jedním z největších turistických lákadel vybrané oblasti.

² Pro pole označená hvězdičkou (*) není možné jednoznačně kapacitu určit (např. počty míst pro stany), nebo jsou tato data důvěrná.

Železniční doprava

ORP Vimperk protíná železniční trať o celkové délce cca. 35 km. Zajímavostí je rovněž nejvýše položená železniční stanice v Čechách Kubova Huť - 960 m nad mořem.

Sportovně – rekreační infrastruktura

Město Vimperk návštěvníkům nabízí celou řadu sportovních zařízení jako je zimní stadion, fotbalové hřiště, tenisové kurty, hřiště na míčové hry a koupaliště. Na okraji města směrem na Zdíkov se nachází sportovní areál Vodník, kde mohou turisté navštívit in-line dráhu kterou lze využít pro bruslení, cyklistiku, pěší turistiku a v zimě pro běžecké lyžování. Součástí objektu je také ubytování v kempu.

Vimpersko je velmi oblíbenou destinací pro běžecké i sjezdové lyžování. Upravené běžecké trasy se nachází na Zadově, Kubově Huti, Nových Hutích, Kvildě, Stožci, Strážném i v okolí Vimperka, kde je možné i za nepříznivých sněhových podmínek využít uměle zasněžované běžecké trasy. Sjezdovky se nachází také v obcích Zadov, Kubova Huť, Nové Hutě, Strážný, Kvilda, Javorník, Horní Vltavice a Rohanov.

Oblast nabízí ideální podmínky pro pěší turistiku a cykloturistiku. Nachází se zde mnoho zajímavých tras převážně v lesích a ve vyšších polohách. Příznivci vodní turistiky mohou sjíždět počátek nejznámější české řeky Vltavy. Při dostatečném stavu vody lze Teplou Vltavu sjíždět od Borových Lad při jarním tání sněhu (od poloviny března do konce května), nebo nastoupit na vodu až v Horní Vltavici, Lenoře nebo na Soumarksém mostě.

3.9 Poptávka cestovního ruchu v ORP Vimperk

3.9.1 Návštěvnost ubytovacích zařízení

V roce 2018 byl počet turistů v regionu 87 390. Návštěvnost v tomto roce byla vyšší než průměrná návštěvnost v letech 2012 – 2018, která činila 82 353. Jihočeský kraj navštívilo v roce 2018 celkem 1 726 991 hostů, přičemž počet hostů v ORP Vimperk tvořil 4,8 % všech hostů v Jihočeském kraji.

V oblasti správního obvodu je zásadní návštěvnost rezidentů³ která ve sledovaném období v průměru tvořila 87 % všech hostů a v roce 2018 tvořila dokonce 89 % všech hostů. Na základě toho lze říci, že i přes skutečnost, že hranice správního obvodu je rovněž státní hranicí se sousedním Německem, je tato oblast atraktivní hlavně pro domácí turisty.

Ve sledovaném období turisté v ORP Vimperk přenocovali v průměru 265 033 krát a v roce 2018 bylo evidováno 266 166 přenocování. Průměrná délka pobytu v letech 2012 – 2018 činila 3,2 noci a v roce 2018 strávil průměrný turista v destinaci 3,1 noci.

Tabulka 8: návštěvnost ubytovacích zařízení v ORP Vimperk (2012 – 2018)

Rok	Hosté celkem	Z toho		Přenocování celkem	Průměrný počet přenocování (noci)
		rezidenti	nerezidenti		
2012	85 065	70 612	14 453	274 045	3,2
2013	75 250	61 854	13 396	236 864	3,1
2014	68 795	57 646	11 149	223 143	3,2
2015	81 881	73 314	8 567	279 022	3,4
2016	88 137	78 906	9 231	293 216	3,3
2017	89 950	81 083	8 867	282 174	3,1
2018	87 390	77 684	9 706	266 766	3,1
Průměr	82 353	71 586	10 767	265 033	3,2

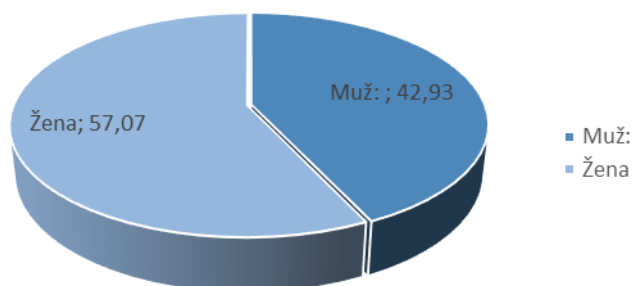
Zdroj: vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu

³ Rezident = fyzická osoba, pokud má na území ČR bydliště, nebo se zde obvykle zdržuje

3.9.2 Charakteristika poptávky dle vlastního terénního šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 117 žen a 88 mužů.

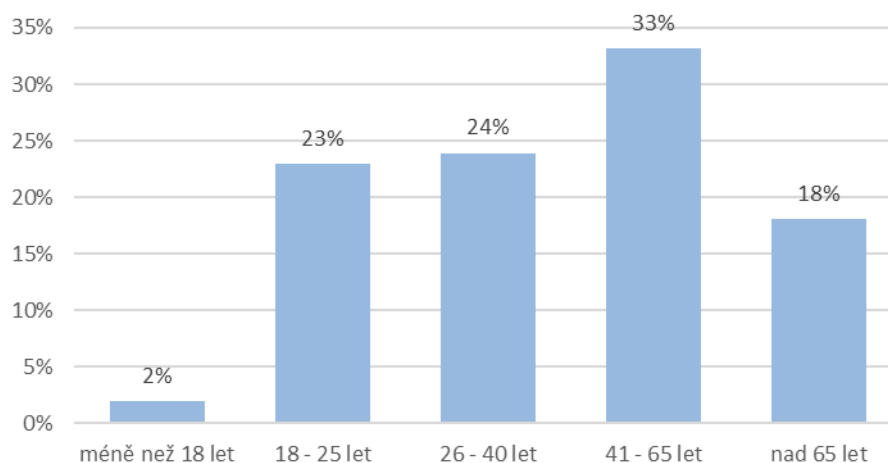
Graf 1: struktura respondentů dle pohlaví

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Nejvíce respondentů spadá do věkového rozmezí 41 – 65 let (33 %), přičemž více než ½ všech respondentů bylo starších než 40 let. Osoby ve věku 18 – 25 let tvoří 23 %, 26 – 40 let tvoří 24 % a osoby starší 65ti let jsou zastoupeny 18ti procenty respondentů. Nejméně respondentů se nachází v rozmezí 0 – 18 let. Věková struktura byla pravděpodobně ovlivněna obdobím ve kterém průzkum probíhal (srpen, září, říjen 2018) a nelze z ní proto určit věkový průměr za celý rok 2018.

Graf 2: struktura respondentů dle věku

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

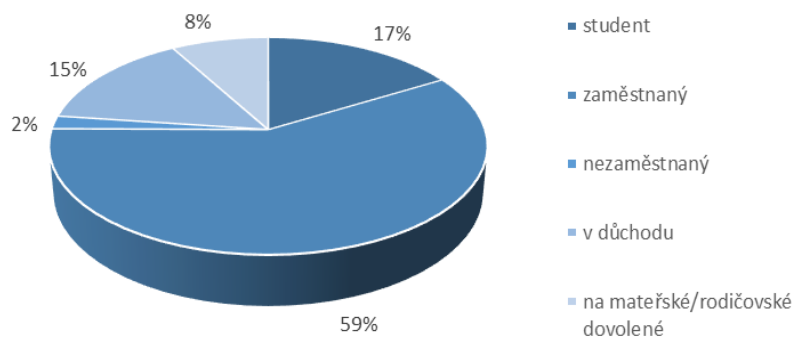
Tabulka 9: struktura respondentů dle bydliště

Bydliště respondentů		Počet respondentů	V %
ČR	Praha	33	16,1%
	Středočeský Kraj	22	10,7%
	Jihočeský Kraj	56	27,3%
	Plzeňský Kraj	35	17,0%
	Vysočina	9	4,4%
	Karlovarský Kraj	5	2,4%
	Pardubický Kraj	3	1,5%
	Královehradecký Kraj	6	2,9%
	Jihomoravský Kraj	11	5,4%
	Ústecký Kraj	9	4,4%
	Olomoucký Kraj	1	0,5%
Zahr.	Německo	10	4,9%
	Rakousko	2	1,0%
	Polsko	3	1,5%

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Více než ¼ respondentů pochází z Jihočeského kraje. Dalšími významnými regiony jsou Plzeňský kraj, Středočeský kraj a Praha. Mezi zahraničními respondenty je nejvíce turistů z Německa. Zahraniční turisté však tvoří pouhých 7,4 % všech respondentů.

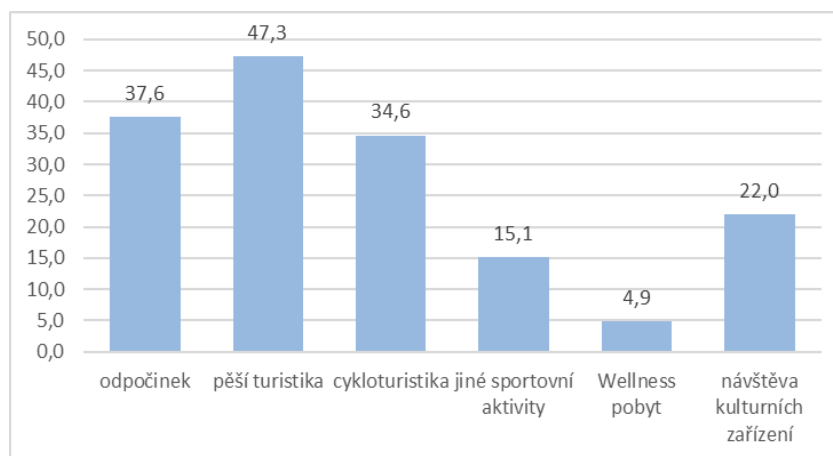
Graf 1: struktura respondentů dle ekonomické situace

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Nejpočetněji jsou ve vzorku respondentů zastoupeni zaměstnané osoby (59 %), dále potom studenti (17 %) a osoby v důchodu (15 %). Na mateřské/rodičovské dovolené bylo 8% respondentů, a nejméně osob (2 %) se řadí mezi nezaměstnané občany.

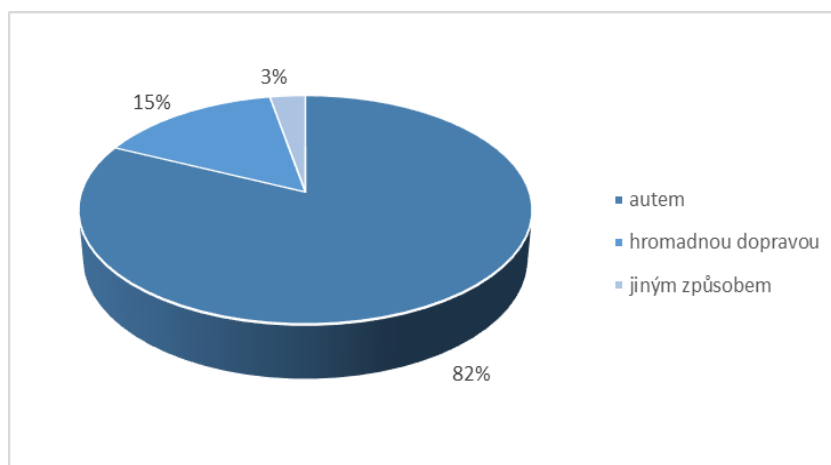
Graf 3: struktura respondentů dle účelu návštěvy

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Mezi turisty v ORP Vimperk je velmi oblíbená pěší turistika a cykloturistika. Téměř ½ respondentů uvedla jako účel své cesty právě pěší turistiku, která byla často kombinována v cykloturistikou, jinými sportovními aktivitami či odpočinkem. Vzhledem ke skutečnosti, že průzkum probíhal v měsících srpnu, září a říjnu, kdy nebyly podmínky pro provozování zimních sportů, není zde zahrnuto běžecké a sjezdové lyžování, které je však ve městě Vimperk rovněž mezi turisty velmi oblíbené.

Graf 4: struktura respondentů dle druhu dopravy

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Drtivá většina respondentů (82 %) využili k dopravě do destinace vlastní automobil, 15 % respondentů využili prostředky hromadné dopravy a 3 % respondentů se do destinace dopravili jiným způsobem.

Dílčí závěr

Nejpodstatnější roli z hlediska nabídky hraje přírodní potenciál. Na území ORP Vimperk se nachází celá řada přírodních památek, zejména v oblastech chráněných krajinných oblastí. Z hlediska kulturních památek je nejlépe vybaveno město Vimperk, kde se nachází Státní zámek a muzeum Vimperk.

Z hlediska sekundární nabídky je oblast rovněž dobře vybavena. Na území o rozloze 53 540 ha. se nachází celkem 113 ubytovacích zařízení. V žebříčku celého jihočeského kraje zabírá pátou pozici v počtu hromadných ubytovacích ve správním obvodu ORP. Svou rozlohou se však řadí až na desátou pozici. Silniční síť v ORP Vimperk není příliš hustá, přesto je však oblast dobře dostupná. Oblast ORP Vimperk je také dobře vybavená sportovní-rekreační infrastrukturou. Po celém území jsou dobré podmínky pro pěší turistiku a cykloturistiku a v zimě lze využít zařízení pro běžecké a sjezdové lyžování.

Na základě dotazníkového šetření lze říci, že ORP Vimperk navštěvují nejčastěji turisté z Jihočeského a Plzeňského kraje a stráví v destinaci průměrně 3,2 noci. Nejvíce turistů se do destinace dopravuje osobním automobilem a účelem jejich návštěvy je nejčastěji odpočinek, pěší turistika a cykloturistika.

3.10 Ochrana životního prostředí v ORP Vimperk

Na území ORP Vimperk je druhý nejvyšší podíl ploch zvláště chráněných území v Jihočeském kraji, především zásluhou Národního parku (NP) Šumava, Chráněné krajinné oblasti (CHKO) Šumava, a rovněž dalších chráněných území a rezervací i s mezinárodním významem.

3.10.1 Národní park Šumava

NP Šumava zasahuje na území ORP Vimperk zčásti do obcí Borová Lada, Horní Vltavice, Nicov, Nové Hutě, Stachy, z velké části do obce Strážný a pokrývá celé správní území obce Kvilda. Národní park byl založen roku 1991 a má rozlohu 68 342 ha, z čehož je 80 % pokryto lesy. Představuje místo výskytu jedinečných rostlinných a živočišných druhů v člověkem málo ovlivněném přírodním fenoménu, který je pro střední Evropu naprosto jedinečný.

Dle Ministerstva životního prostředí jsou ochranné podmínky území národního parku řešeny rozdělením území do třech zón. Zonace území je považována za nutný prostředek vedoucí k obnovení ekologické stability krajiny.

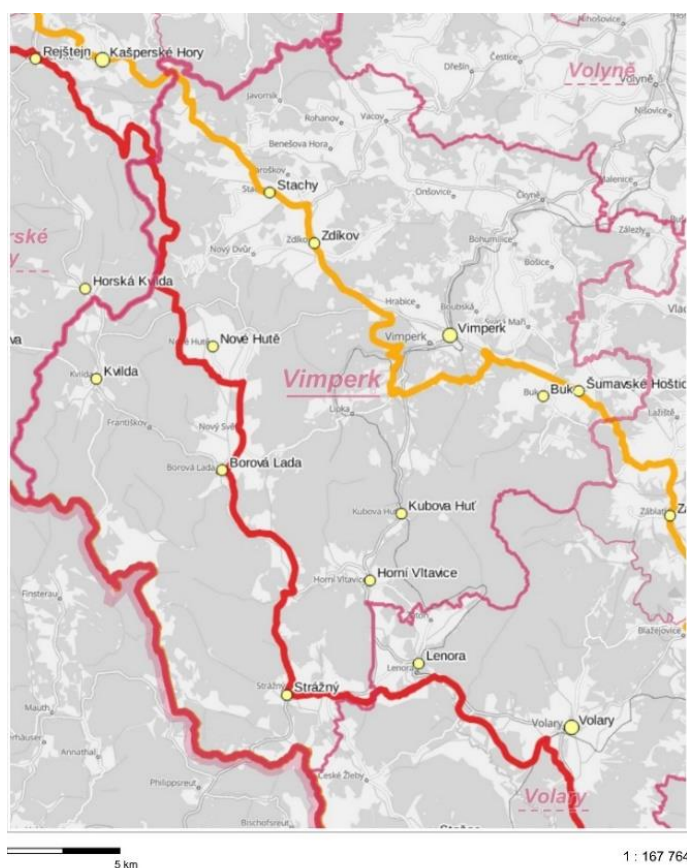
- **I. zóna** (tzv. přísná přírodní zóna) zahrnuje nejcennější a nejstabilnější území s přirozenými ekosystémy – pralesovité zbytky lesů, mokřady a vrchovištní rašeliny. Území I. zóny je ponecháno přirozenému vývoji bez ovlivňování člověkem.
- **II. zóna** (tzv. řízená přírodní zóna) zahrnuje zbývající převážnou část lesních a ostatních ekosystémů s různým stupněm skladby a stavu porostů od původních, změněných až po silně poškozené a geneticky nevhodné. Cílem veškeré činnosti je udržení přírodní rovnováhy a postupné přibližování stávajících ekosystémů (cestou usměrňování a rekonstrukce) přirozeným společenstvům.
- **III. zóna** (tzv. okrajová zóna) zahrnuje území člověkem značně pozměněná a střediska soustředěné zástavby. Cílem je udržet a podporovat využívání této zóny pro trvalé bydlení, služby, zemědělství, turistiku a rekreaci, pokud to není v rozporu s posláním národního parku

3.10.2 Chráněná krajinná oblast Šumava

CHKO Šumava byla zřízena v roce 1963 a zasahuje na území ORP Vimperk zčásti do obcí Borová Lada, Buk, Horní Vltavice, Stachy, Strážný, Šumavské Hoštice, Vimperk, Zdíkov, z malé části Svatá Maří a pokrývá celé správní území obce Kubova Huť. CHKO Šumava má vymezeny čtyři zóny ochrany přírody. Rozloha CHKO nepokrytá NP je 99 624 ha. Cílem CHKO je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích přírodních zdrojů typických znaků a vytváření vyváženého životního prostředí.

Na obrázku 11 je růžovou hranicí znázorněna mapa správního obvodu ORP Vimperk, žlutě je znázorněna hranice CHKO a červeně hranice NP.

Obrázek 11: mapa ORP Vimperk se znázorněním hranic chráněných oblastí

Zdroj: vlastní zpracování s využitím aplikace dostupné z: cz-np-sumava.tmapserver.cz/mapa

Na území ORP Vimperk se nachází také další maloplošná chráněná území, jako např. národní přírodní rezervace Boubín s pralesem v katastrech obcí Buk.

Konkrétním opatřením, které slouží k regulaci negativních ekologických dopadů cestovního ruchu jsou například klidová území. Klidová území Národního parku Šumava jsou opatřením regulujícím pohyb návštěvníků na území národního parku. Tato regulace je nutná především v oblastech, které jsou nejcitlivější k rušení lidmi. Patří sem zejména oblasti, kde se vyskytují, hnízdí či zimují vzácné druhy živočichů. V oblasti klidové zóny se turisté mohou pohybovat pouze po vyznačených stezkách. Vymezení klidových území, bylo stanoveno už při vyhlášení národního parku Šumava a to na zhruba 22 procentech území Národního parku Šumava. Prakticky stejný rozsah klidových území při zachování současných turistických stezek navrhuje Správa Národního parku Šumava i nyní.

3.11 Ekonomický význam cestovního ruchu

V roce 2018 v ORP Vimperk dle Českého statistického úřadu evidováno celkem 4 642 podnikatelský subjektů z čehož 27,7 % subjektů podnikalo v odvětvích přímo souvisejících s cestovním ruchem (obchod, ubytování, stravování a pohostinství). V oblasti stavebnictví, působí 14,5 % podnikatelských subjektů a v oblasti zemědělství, lesnictví a rybářství působí 11,6 % podnikatelských subjektů. Nejméně zastoupené jsou zastoupeny subjekty provozující průmyslové činnosti (11,2 %).

Na Vimpersku provozuje svou činnost 3 304 fyzických osob (z toho 87 % jsou živnostníci) a 854 právnických osob (z toho 44 % jsou obchodní společnosti).

Identifikace ekonomického významu cestovního ruchu na regionální úrovni je velmi obtížné. Dopady cestovního ruchu se projevují v různé intenzitě v mnoha ekonomických odvětvích a pro jejich hodnocení nelze využít standardní ekonomické metody. Velmi obtížné je také získání relevantních dat, a to zejména na regionální úrovni. Pro tuto práci budou hodnoceny ekonomické dopady prostřednictvím multiplikátorů cestovního ruchu a následně bude hodnocen vliv cestovního ruchu na rozpočty vybraných obcí v oblasti obce s rozšířenou působností Vimperk. Informace o výdajích turistů byly získány vlastním dotazníkovým šetřením

3.11.1 Výdaje návštěvníků

Průměrné výdaje návštěvníků byly stanoveny na základě vlastního dotazníkového šetření.

V tabulce č. 9 jsou znázorněny průměrné denní výdaje turistů za dopravu, stravu, ostatní služby (sportovní aktivity, půjčované sportovního náčiní, vstupné apod.) a ubytování.

Tabulka 9: průměrné denní výdaje turistů

Výdaj	Průměrná denní útrata
Doprava	99 Kč
Strava	172 Kč
Ostatní služby	175 Kč
Ubytování	529 Kč
Celkem	975 Kč

Zdroj: vlastní zpracování dle dotazníkového šetření

Průměrný turista utratil největší část svých výdajů za ubytování (54 %). Výdaje na stravování činily 18 %, na dopravu 10 % a za další služby (půjčované sportovního vybavení, vstupy do kulturních zařízení apod.) utratili návštěvníci v průměru rovněž 18 % svých celkových denních výdajů.

V roce 2018 navštívilo dle Českého statistického úřadu oblast obce s rozšířenou působností Vimperk celkem 87 390 hostů a strávili zde průměrně 3,1 noci. Dle těchto informací lze stanovit, že průměrný turista utratil při své návštěvě v destinaci 3023 Kč. Celkové výdaje turistů (při počtu 266 766 přenocování) za rok 2018 činily 260 096 850 Kč.

3.11.2 Multiplikátor cestovního ruchu

Existuje celá řada multiplikátorů cestovního ruchu, například multiplikátor zaměstnanosti, multiplikátor prodeje, příjmový multiplikátor, multiplikátor vládních příjmů nebo investiční multiplikátor. Pro hodnocení vybraného území byl zvolen multiplikátor produkce, který měří množství celkové produkce odvětví, vytvořené v ekonomice dané oblasti v důsledku zvýšení výdajů účastníků cestovního ruchu. Hodnoty multiplikátorů produkce byly získány výpočty ze Symetrické input-output tabulky pro rok 2015. SIOT

tabulky zveřejňuje každých 5 let Český statistický úřad. Přesný postup výpočtu byl blíže popsán v kapitole 6.6.

V tabulce 10 jsou uvedené vypočtené hodnoty multiplikátorů pro vybrané produkty, které souvisí s odvětvím cestovního ruchu.

Tabulka 10: hodnoty multiplikátorů pro vybrané produkty

CZ-CPA Komodity	Název	Hodnota multiplikátoru
10	Potravinářské výrobky	1,923
11	Nápoje	1,890
49	Pozemní a potrubní doprava	2,044
55	Ubytovací služby	1,620
56	Stravovací služby, podávání nápojů	1,819
63	Informační služby	1,489
79	Služby cestovních agentur a kanceláří	2,817
93	Sportovní, zábavní a rekreační služby	2,334

Zdroj: vlastní zpracování dle SIOT tabulky

Dle výpočtu ze symetrické input output tabulky lze stanovit, že každý výdaj návštěvníků za ubytovací služby se v celé národní ekonomice projeví 1,620 krát. Hodnota multiplikátoru v odvětví sportovních, zábavních a rekreačních služeb je 2,334, což znamená že pokud poptávka vzroste o 1000 Kč, celková produkce vzroste o 2 320 Kč. Efekty pozemní potrubní dopravy byly stanoveny hodnotou multiplikátoru na 2,044, tedy každých dalších 1000 Kč utracených v tomto odvětví, zvýší celkovou produkci o 2 044 Kč. Komoditou s nejvyšší hodnotu multiplikátoru jsou služby cestovních agentur a kanceláří, které nevíce ovlivní celkovou produkci. Tyto služby se projeví v celé národní ekonomice 2,817 krát.

Dle provedených výpočtů ze symetrické input-output tabulky můžeme stanovit vztahy mezi jednotlivými produkty.

Tabulka 11: výpočet závislosti jednotlivých produktů

CZ-CPA komodity	Název	CZ-CPA komodity							
		MEZISPOTŘEBA							
		Potraviny	Nápoje	Pozemní a potrubní doprava	Ubytovací služby	Stravovací služby, podávání nápojů	Informační služby	Služby cestovních agentur a kanceláří	Sportovní, zábavní a rekreační služby
		10	11	49	55	56	63	79	93
10	Potraviny	1,145	0,086	0,003	0,014	0,113	0,001	0,012	0,010
11	Nápoje	0,002	1,046	0,001	0,004	0,033	0,000	0,004	0,002
49	Pozemní a potrubní doprava	0,023	0,036	1,095	0,009	0,013	0,002	0,081	0,019
55	Ubytovací služby	0,001	0,001	0,006	1,007	0,002	0,001	0,124	0,016
56	Stravovací služby, podávání nápojů	0,002	0,004	0,013	0,005	1,023	0,001	0,081	0,015
63	Informační služby	0,002	0,003	0,004	0,006	0,002	1,252	0,008	0,022
79	Služby cest. agentur a kanceláří	0,001	0,001	0,001	0,019	0,002	0,000	1,495	0,010
93	Sportovní, zábavní a rekreační služby	0,000	0,000	0,000	0,006	0,001	0,000	0,003	1,348

Zdroj: vlastní zpracování dle SIOT tabulky

Z výpočtů ze symetrické input-output tabulky lze určit vztahy mezi jednotlivými produkty. Například ubytovací služby jsou multiplikovány službami cestovních agentur 0,124 krát, pozemní a potrubní dopravou 0,006 krát a sportovními, zábavními a rekreačními službami 0,016 krát. Tento vztah lze vyjádřit i obráceně. Ubytovací služby multiplikují služby cestovních agentur a kanceláří 0,019 krát, pozemní a potrubní dopravu 0,009 krát a sportovní, zábavní a rekreační služby 0,006 krát. Z výše popsaných vztahů vyplývá, že ubytovací služby jsou více závislé na působení služeb cestovních agentur a kanceláří, a naopak služby cestovních agentur a kanceláří jsou na ubytovacích službách méně závislé.

Dle hodnot multiplikátorů pro jednotlivé komodity spotřebovávané v oblasti cestovního ruchu a podílu jednotlivých komodit na výdajích návštěvníků ORP Vimperk, byla vypočtena hodnota multiplikátoru cestovního ruchu v oblasti ORP Vimperk. Hodnota multiplikátoru cestovního ruchu je stanovena hodnotou 1,827 Kč, což znamená,

že růst poptávky po cestovním ruchu o 1 000 Kč, způsobí nárůst celkové produkce o cca. 1827 Kč.

Tabulka 12: výpočet multiplikátoru cestovního ruchu

Komodita	Multiplikátor	Podíl na celkových výdajích	Propočet
Doprava	2,04	10%	0,2044
Ubytování	1,62	54%	0,8748
Stravovací služby	1,82	18%	0,32742
Sportovní a rekreační služby	2,33	18%	0,42012
Multiplikátor cestovního ruchu			1,82674

Zdroj: vlastní zpracování

S využitím multiplikátorů můžeme stanovit dopad výdajů návštěvníka ORP Vimperk na celkovou produkci. Průměrný návštěvník, který zde utratí 975 Kč za den navýší produkci ekonomiky nejen o tuto částku, ale vzhledem k tomu, že se finance v ekonomice multiplikují, také o nepřímé efekty. Tyto efekty jsou znázorněny v tabulce č. 13. Průměrný turista v ORP Vimperk, který za jeden den pobytu utratí 975 Kč zvýší národní produkci o 1780 Kč. Z toho výdaje za ubytování přinesou zvýšení celkové produkce o 857 Kč, výdaje za sportovní, zábavní a rekreační služby o 408 Kč, výdaje za stravování o 313 Kč, a výdaje za dopravu o 202 Kč.

Tabulka 13: nepřímé efekty výdajů průměrného turistu za jeden den

Výdaje dle komodity	Přímé efekty	Multiplikátor	Nepřímé efekty	Celkové efekty
Doprava	99 Kč	2,04	103 Kč	202 Kč
Stravovací služby	172 Kč	1,82	141 Kč	313 Kč
Sportovní, zábavní a rekreační služby	175 Kč	2,33	233 Kč	408 Kč
ubytovací služby	529 Kč	1,62	328 Kč	857 Kč
Průměrné denní výdaje návštěvníka	975 Kč		805 Kč	1 780 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

Multiplikátor lze vyjádřit dle níže uvedeného vzorce:

$$\text{Multiplikátor: } \frac{\text{Celkové efekty}}{\text{Přímé efekty}} = \frac{1\,780}{975} = 1,83$$

Průměrný turista který stráví v destinaci 3,1 nocí a jeho celková útrata za návštěvu činí 3023 Kč navýší celkovou produkci nejen o tuto částku (vlastní výdaje), ale díky multiplikačnímu efektu dojde ke zvýšení celkové produkce o 5 517 Kč

Tabulka 14: nepřímé efekty výdajů průměrného turistu za dovolenou

Výdaje dle komodity	Přímé efekty	Multipl.	Nepřímé efekty	Celkové efekty
Doprava	307 Kč	2,04	319 Kč	626 Kč
Stravovací služby	533 Kč	1,82	437 Kč	970 Kč
Sportovní, zábavní a rekreační služby	543 Kč	2,33	722 Kč	1 264 Kč
ubytovací služby	1 640 Kč	1,62	1 017 Kč	2 657 Kč
Průměrné výdaje návštěvníka za dovolenou	3 023 Kč		2 495 Kč	5 517 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 15 jsou vyjádřeny Celkové efekty výdajů návštěvníků ORP Vimperk, za předpokladu, že v roce 2018 strávili návštěvníci 266 766 nocí.

Tabulka 15: celkové efekty výdajů za rok 2018

Výdaje dle komodity	Přímé efekty	Multiplikátor	Nepřímé efekty	Celkové efekty
Doprava	26 409 834 Kč	2,04	27 571 867 Kč	53 981 701 Kč
Stravovací služby	45 883 752 Kč	1,82	37 578 793 Kč	83 462 545 Kč
Sportovní, zábavní a rekreační služby	46 684 050 Kč	2,33	62 276 523 Kč	108 960 573 Kč
ubytovací služby	141 119 214 Kč	1,62	87 493 913 Kč	228 613 127 Kč
Průměrné denní výdaje návštěvníka	260 096 850 Kč		214 921 096 Kč	475 017 946 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

3.12 Vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí

Vliv cestovního ruchu na rozpočet bude hodnocen u dvou obcí. První analyzovanou obcí je město Vimperk, které je centrem správního obvodu a má nejvyšší počet obyvatel. Druhou obcí je Kvilda, kde žije pouhých 139 obyvatel, ale je považována za jednu z hlavních turistických oblastí ORP Vimperk.

Stanovení dopadů cestovního ruchu na rozpočty obcí vychází ze zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávním celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů. Zmíněný zákon stanovuje koeficienty, podle kterých je celostátní hrubý výnos daní přerozdělován obcím a krajům. Efekty výdajů turistů budou stanoveny prostřednictvím daně z přidané hodnoty (DPH).

Cestovní ruch ovlivňuje rozpočty obcí nejen na základě výdajů turistů, ale také prostřednictvím příjmů fyzických a právnických osob pracujících nebo podnikajících v odvětví cestovního ruchu. Tyto dopady jsou určeny zákonem č. 586/1992 Sb. O daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávním celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů.

Další dopady budou stanoveny na základě daně z nemovitosti a místních poplatků.

3.12.1 Daň z přidané hodnoty

Efekty výdajů turistů na rozpočty na základě DPH budou stanoveny pomocí regresního koeficientu, který vyjadřuje vztah mezi turistickými výdaji a příjmy do obecního rozpočtu. Koeficient udává, o kolik se zvýší příjmy rozpočtu obce, jestliže výdaje turistů vzrostou o určitou částku.

Hodnota koeficientu vychází ze zákona a č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům. Tabulky s používanými koeficienty jsou v přílohách tohoto zákona. Vypočtený konkrétní procentní podíl konkrétní obce na částech výnosu daní zveřejňuje Ministerstvo financí ČR a v dohodě s Českým statistickým úřadem a s Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním, a to vyhláškou vydanou každoročně s účinností od 1. září. Každoročně vychází nová prováděcí vyhláška, protože je nutno aktualizovat počty obyvatel a výměru katastrálních území obcí (obě veličiny se časem mění). Vyhlášku zveřejňuje rovněž na internetových stránkách ministerstvo financí.

Tabulka 16: podíl obcí na stanovených procentních částech hrubého výnosu daní

NUTS 3 Název kraje	LAU 1 název okresu	LAU 2 název obce	Počet obyvatel k 1.1. 2019	Započtená výměra (ha) katastrálních území obce k 1.1.2019	Počet dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí k 30.9.2018	Koeficienty postupných přechodů (Příloha č. 2 zákona)	Procentní podíl obce na částech výnosu daní podle § 4 odst. 1 písm. b) až f) zákona	Počet zaměstnanců	Procentní podíl obce na části výnosu daně podle § 4 odst. 1 písm. h) zákona
1	2	3	5	6	7	8	9	10	11
Jihočeský kraj	Prachatice	Kvilda	139	1 390,00	0	1,07	0,001311	80	0,001455
Jihočeský kraj	Prachatice	Vimperk	7 399	8 004,33	958	1,1523	0,053591	3 967	0,072164

Zdroj: vlastní zpracování dle vyhlášky č. 219/2019 Sb.

Dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům obcím připadá podíl 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty (podíl platný pro rok 2019). Hodnota procentního podílu obce na částech výnosu daní pro město Vimperk je 0,053591 a pro obec Kvilda je 0,001311. Vyhláška č. 219/2019 Sb., která hodnoty koeficientů upravuje, je platná od 30. srpna roku 2019.

Hodnota regresního koeficientu pro zjištění dopadů výdajů turistů na rozpočet města Vimperk je 0,01264. V obci Kvilda je hodnota regresní koeficientu 0,00031.

Vypočtené hodnoty regresních koeficientů je dále nutné přepočítat pro jednotlivé sazby DPH. V současné době (2019) jsou využívány tři sazby DPH (základní 21 %, první snížená 15 %, druhá snížená 10 %). Komodity spotřebovávané v rámci realizace cestovního ruchu jsou převážně zatíženy první sníženou sazbou 15%.

Průměrné denní výdaje turisté v oblasti ORP Vimperk byly stanoveny částkou 975 Kč.

Tabulka 17: příjem do rozpočtu obcí z DPH z jednodenních výdajů turistů

Obec	Denní průměrné výdaje v Kč	Regresní koeficient po zatížení DPH 15 %	Příjem do rozpočtu obce
Obec Kvilda	975	0,000047	0,0458
Město Vimperk	975	0,001896	1,8486

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrný turista, který za den utratí 975 Kč, navýší rozpočet města Vimperk o 1,8486 Kč a rozpočet obce Kvilda o 0,0458 Kč. Dle dat českého statistického úřadu strávili turisté ve vybrané oblasti 265 033 nocí. Dle výpočtu v tabulce č. 16 lze stanovit o kolik Kč byl navýšen rozpočet vybraných obcí vlivem daně z přidané hodnoty odvedené v roce 2018 za komodity poskytované v oblasti cestovního ruchu.

Příjem rozpočtu obce Kvilda z DPH z cestovního ruchu za rok 2018 byl stanoven na 12 139 Kč, a u obce Vimperk na 489 780 Kč.

3.12.2 Daň z příjmů

Příjmy rozpočtů plynoucí z daně z příjmů jsou rovněž jako u DPH, stanoveny na základě zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů. Procentní podíl obce na části výnosu daně z příjmu je stejně jako u DPH stanoven vyhláškou č. 219/2019 Sb. o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů.

Rozpočty obcí se dle zákona č. 243/2000 Sb. podílí na celostátním hrubém výnosu daní z příjmů právnických osob 23,58 %. Hodnota regresního koeficientu daně z příjmů

právnických osob města Vimperk je 0,01264 a u obce Kvilda 0,00031. Právnícká osoba (např. poskytovatel ubytovacího zařízení), odvádějící daň z příjmu právnických osob ve výši 50 000 Kč ročně, navýší rozpočet města Vimperk o 632 Kč a obce Kvilda o 15,5 Kč.

U výnosů z daně příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti obcím připadá podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů. Regresní koeficient pro zjištění dopadů této daně na rozpočet města Vimperk je 0,00758 a obce Kvilda je 0,00019. Fyzická osoba (např. provozující stánek s občerstvením) odvádějící daň z příjmu právnických osob ve výši 50 000 Kč ročně, navýší rozpočet města Vimperk o 379 Kč a obce Kvilda o 9,5 Kč.

Obcím náleží 23, 58 % celkového výnosu z daně z příjmu fyzických osob (ze závislé činnosti), a také 1,5 % výnosu z daně z příjmu fyzických osob (ze závislé činnosti) které jsou mezi obce rozdělovány na základě počtu osob, které jsou v obci zaměstnány. Zaměstnanec pracující v oblasti cestovního ruchu (např. ve stravovacím zařízení), který ročně platí na dani z příjmu fyzických osob 20 000 tedy navýší rozpočet města Vimperk o 274 Kč a rozpočet obce Kvilda bude navýšen o 6,6 Kč.

3.12.3 Daň z nemovitých věcí

Dalším daňovým příjmem do rozpočtu obcí je daň z nemovitých věcí. Investice do výstavby a nákupu nemovitostí sloužící k realizaci cestovního ruchu tak přispívají o rozpočtu obce, ve které se daná nemovitost nachází.

Dle zákona České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí je sazba daně odlišná pro různé typy nemovitostí. Pro budovy využívané k podnikání v oblasti cestovního ruchu zákon stanovuje sazbu daně ve výši 10 Kč za 1 m² zastavěné plochy, nebo upravené podlahové plochy. U budov pro rodinnou rekreaci a budov rodinného domu užívaných pro rodinnou rekreaci je stanovena sazba 6 Kč za m² zastavěné plochy a u budov, které plní doplňkovou funkci k těmto budovám, s výjimkou garáže, 2 Kč za m² zastavěné plochy. Zároveň platí, že u budov pro rodinnou rekreaci se základní sazba daně násobí koeficientem 2,0, pokud jsou tyto budovy umístěny v národních parcích a v zónách I. chráněných krajinných oblastí.

Základní sazby daně za 1 m² zastavěné plochy zdanitelné stavby, která neslouží k podnikání, se zvyšují o 0,75 Kč za každé další nadzemní podlaží, jestliže zastavěná plocha nadzemního podlaží přesahuje dvě třetiny zastavěné plochy. U zdanitelné stavby k

podnikání se základní sazba daně za 1 m² zastavěné plochy zjištěné podle odstavce 1 zvyšuje o 0,75 Kč za každé další nadzemní podlaží, jestliže zastavěná plocha nadzemního podlaží přesahuje jednu třetinu zastavěné plochy. Sazba daně je následně upravena dle koeficientu pro danou obec.

Dle zákona si Obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovité věci na území celé obce stanovit jeden místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Tímto koeficientem se vynásobí daň poplatníka za jednotlivé druhy pozemků, zdanitelných staveb nebo zdanitelných jednotek.

Pro hodnocení vlivu cestovního ruchu na rozpočty obcí prostřednictvím daně z nemovitosti, byla zvolena jedna stavba využívaná pro realizaci cestovního ruchu ve městě Vimperk, a jedna stavba v obci Kvilda.

Jednou z nejvýznamnějších staveb, sloužících pro cestovní ruch je budova hotelu a restaurace Zlatá Hvězda. Budova zabírá plochu o rozloze cca. 1 000 m² a má dvě nadzemní podlaží. Hodnota místního koeficientu v obci Vimperk je stanovena na hodnotu 1,5. Dle výpočtu majitel nemovitosti každý rok odvádí na dani 17 250 Kč. Celá tato částka je příjmem do obecního rozpočtu.

V obci Kvilda je jednou z významných staveb cestovního ruchu Skipenzion Kvilda. Velikost zastavěné plochy je cca. 194 m² a má jedno nadzemní podlaží. Hodnota místního koeficientu v obci Kvilda je 1,5. Skipenzion Kvilda ročně obohatí rozpočet obce Kvilda o 3346,5 Kč.

Z pohledu daně z nemovitých věcí platí, že daň je odváděna bez ohledu na to, v jakém odvětví ekonomiky je využita. Zároveň vzhledem k ekologickým dopadům, není v oblasti Chráněného území žádoucí rozsáhlá výstavba nových objektů sloužících pro potřeby cestovního ruchu.

3.12.4 Místní poplatky

Město Vimperk

Ve městě Vimperk je problematika místních poplatků upravena obecně závaznou vyhláškou města Vimperk č. 3/2004. V tabulce č. 18 je uveden přehled místních poplatků souvisejících s realizací cestovního ruchu.

Tabulka 18: přehled místních poplatků ve městě Vimperk

Název	Poplatník	Sazba
Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	FO, které přechodně za úplatu a přechodně pobývají na území obce za účelem rekreace	5 Kč za den (není-li tento den, dnem příjezdu)
Poplatek za užívání veřejného prostranství	Osoba která využívá veřejné prostranství zvláštním způsobem ⁴	odlišná dle způsobu užívání veřejného prostranství
Poplatek ze vstupného	FO nebo PO která akci pořádá	odlišná dle charakteru akce
Poplatek z ubytovací kapacity	fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování za úplatu poskytla	2 Kč za každé využití lůžko a den

Zdroj: vlastní zpracování dle vyhlášky č. 3/2004 města Vimperk

Ve městě Vimperk bylo v roce 2018 vybráno na poplatcích za lázeňský nebo rekreační pobyt 83 983 Kč, na poplatcích za užívání veřejné prostranství 257 890 Kč, na poplatcích ze vstupného 22 455 Kč a na poplatcích z ubytovací kapacity 84 932 Kč. Celkem tedy místní poplatky související s cestovním ruchem navýšily rozpočet města o 449 260 Kč.

Obec Kvilda

Tabulka 19: přehled místních poplatků v obci Kvilda

Název	Poplatník	Sazba
Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt	FO, které přechodně za úplatu a přechodně pobývají na území obce za účelem rekreace	14 Kč za den (není-li tento den, dnem příjezdu)
Poplatek za užívání veřejného prostranství	Osoba která využívá veřejné prostranství zvláštním způsobem ⁴	20 Kč, 4 Kč, 10 Kč (dle způsobu užívání plochy) za m ² za den
Poplatek z ubytovací kapacity	fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování za úplatu poskytla	5 Kč za každé využití lůžko a den

Zdroj: vlastní zpracování dle vyhlášky č. 1/2012 obce Kvilda

⁴ Zvláštním způsobem se rozumí zejména provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl

Místní poplatky v obci Kvilda jsou stanoveny na základě obecně závazné vyhlášky č. 1/2012. V oblasti cestovního ruchu obec zavedla poplatky uvedené v tabulce č. 19.

V roce 2018 bylo v obci Kvilda dle závěrečného účtu za rok 2018 vybráno na poplatcích za lázeňský nebo rekreační pobyt 870 322 Kč. Poplatky z ubytovací kapacity navýšily rozpočet o částku 383 865 Kč. Na poplatcích za užívání veřejného prostranství bylo vybráno 12 060 Kč. Celkem bylo tedy v obci Kvilda na místních poplatcích plynoucích z realizace cestovního ruchu vybráno 1 226 247 Kč.

Dílčí závěr

Průměrné denní výdaje jednoho turistu představují 975 Kč. V roce 2018 při návštěvnosti obce s rozšířenou působností Vimperk 82 353 hostů, byly celkové roční výdaje turistů stanoveny hodnotou 260 096 850 Kč. Nepřímé efekty byly stanoveny na 214 921 096 Kč. Nepřímé efekty byly vypočteny na základě symetrické input output tabulky pro celou Českou Republiku a vyjadřují tedy zvýšení celkové produkce ČR. Zároveň zde nejsou zahrnuty úniky produkce, ke kterým může v regionu docházet. Na základě těchto skutečností lze říci, že výsledná hodnota nepřímých efektů v oblasti ORP Vimperk je spíše orientační.

Vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí byl hodnocen prostřednictvím daní z přidané hodnoty, daní z příjmů, daní z nemovitých věcí a místních poplatků. Pro hodnocení byly zvoleny dvě obce (Vimperk a Kvilda).

Na základě výpočtů lze určit navýšení rozpočtů vybraných obcí způsobené jednodenním pobytem turistu v destinaci. Průměrný turista, přispěje, prostřednictvím daně z přidané hodnoty, za každý den svého pobytu 0,0458 Kč do rozpočtu obce Kvilda a 1,849 Kč do rozpočtu města obce Vimperk. Zároveň turista přispívá do rozpočtu obcí prostřednictvím poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt a to částkou 14 Kč v obci Kvilda, a 5 Kč ve městě Vimperk. Pro obecní rozpočty (zejména u obce Vimperk) je žádoucí podpora zaměstnanosti v cestovním ruchu, přičemž každý zaměstnanec který ročně odvede na dani z příjmu 20 000 Kč navýší rozpočet města Vimperk o 274 Kč a rozpočet obce Kvilda bude navýšen o 6,6 Kč.

3.13 Defertova turistická funkce

Pro hodnocení zatížení prostředí cestovním ruchem byla využita Defertova turistická funkce. V tabulce č. 20 jsou znázorněny hodnoty funkce pro 11 obcí, přičemž jsou zde znázorněny pouze ty obce, kde se nachází alespoň jedno ubytovací zařízení. Tabulka je dále rozdělena do dvou oblastí. První (šedá) zóna zahrnuje obce které nejsou součástí žádného chráněného území a do druhé (zelené) zóny spadají obce, které leží na území Chráněné krajinné oblasti nebo Národního parku Šumava.

Tabulka 20: Defertova turistická funkce

Obec	Počet obyvatel	Počet zařízení	Počet lůžek	Defertova funkce
Čkyně	1 624	1	35	2
Vacov	1468	10	376	26
Vimperk	7399	16	451	6
Kubova Huť	95	3	175	184
Zdítov	1750	10	393	22
Borová Lada	282	7	170	60
Horní Vltavice	370	6	233	63
Kvilda	139	14	490	353
Nicov	91	4	136	149
Nové Hutě	90	16	496	551
Stachy	1150	26	1094	95
Celkem ORP Vimperk	17514	113	4049	23

Zdroj: vlastní zpracování

Podle stupnice Defertovy turistické funkce se oblast obce s rozšířenou působností Vimperk s hodnotou 23 řadí k oblastem s výraznou, ale nepřevažující turistickou aktivitou. Samotná obec Vimperk se řadí mezi obce s nevýraznou turistickou aktivitou. Vysoké hodnoty funkce jsou patrné u obcí, které jsou součástí chráněných oblastí. V této oblasti jsou obce dle funkce označovány jako převážně turistické obce, turisticky významné

destinace, či dokonce hyperturistické destinace. Mezi obce s nejvyšší hodnotou Defertovy turistické funkce patří obce Kvilda, Nové Hutě, Kubova Huť a Nicov. Vysoké hodnoty funkce vyjadřují významnou závislost obcí a jejich obyvatel, na cestovním ruchu. Výsledné hodnoty funkce jsou však spíše orientační. V jejím výpočtu není zahrnuta obsazenost ubytovacích zařízení, či vliv jednodenních návštěvníků kteří vůbec nevyužívají služeb zdejších ubytovacích zařízení.

4 Závěr

Hlavním cílem práce je vymežit multiplikátor cestovního ruchu v oblasti Národního parku Šumava. Dílčím cílem práce je stanovit dopady cestovního ruchu na rozpočet vybraných obcí a zároveň určit jeho dopad na okolní prostředí.

V rámci naplnění cílů práce byly zodpovězeny následující otázky

1. Působí realizace cestovního ruchu pozitivně na ekonomiku ve vybrané oblasti?

Průměrné denní výdaje turisty ve vybrané oblasti jsou 975 Kč. Tato částka představuje přímé zvýšení produkce v oblasti cestovního ruchu (ubytovací služby, stravování a další). Vzhledem k multiplikačnímu efektu je však tato produkce dále multiplikována hodnotou 1,827, stanovenou na základě výpočtu z input-output tabulky. Jednodenní pobyt turisty v destinaci by tedy způsobí zvýšení produkce oblasti celkem o 1 748 Kč. Údaj o zvýšení celkové produkce je však spíše orientační, protože ve výpočtu nebyly zahrnuty ekonomické úniky v produkci a výpočet byl proveden na základě input-output tabulky pro celou Českou Republiku.

Na základě výše uvedených informací lze říci, že zvýšení počtu turistů a prodloužení jejich pobytu v destinaci pozitivně ovlivní celkovou produkci ve vybrané oblasti.

V oblasti cestovního ruchu se však částečně projevují také negativní ekonomické dopady. Cestovní ruch je velmi významně ovlivněn sezonností, což způsobuje nerovnoměrnost příjmů v roce. Vzhledem ke skutečnosti, že účelem návštěvy mnoha turistů jsou venkovní sportovní aktivity (pěší turistika, cykloturistika), je návštěvnost ovlivněna také počasím (v zimním období sněhovými podmínkami), což rovněž může způsobit výkyvy v objemu celkové v jednotlivých sezónách.

Nárůst počtu turistů může vést rovněž k znehodnocení přírodních atraktivit, které jsou hlavním motivem návštěvy této destinace. Toto znehodnocení může z dlouhodobého hlediska způsobit odliv turistů z regionu, snížení výnosů cestovního ruchu a navýšení nezaměstnanosti.

2. Ovlivňuje cestovní ruch příjmy obecních rozpočtů?

Vliv cestovního ruchu na rozpočty obcí lze identifikovat prostřednictvím, daní z přidané hodnoty, daní z příjmu, daní z nemovitostí a místních poplatků. Tyto příjmy jsou určovány zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů. V práci byl hodnocen vliv cestovního ruchu na rozpočty dvou vybraných obcí, které jsou součástí správního obvodu ORP Vimperk.

Cestovní ruch ovlivňuje příjmy rozpočtů prostřednictvím daňových příjmů, které tvoří dle závěrečných účtů obcí za rok 2018 cca. 52 % rozpočtu města Vimperk a cca. 36 % rozpočtu obce Kvilda.

Výdaje turistů ovlivňují rozpočty obcí prostřednictvím DPH. Vztah mezi samotným výdajem a rozpočty obcí jsou stanoveny regresním koeficientem. Hodnota regresního koeficientu DPH pro město Vimperk je 0,001896 a pro obec Kvilda 0,000047 Kč. Každý turista, který si svůj pobyt v destinaci prodlouží o jeden den, tedy přispěje 1,85 Kč do rozpočtu města Vimperk a 0,05 Kč do rozpočtu obce Kvilda. Zároveň prostřednictvím platby za ubytování, turista navyšuje příjem obce ve které je ubytován, o hodnotu místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. Ve městě Vimperk je hodnota poplatku 5 Kč za den, a v obci Kvilda 14 Kč za den.

Nadměrné navýšení počtu turistů však může vést k vyššímu zatížení území cestovním ruchem, které způsobí zvýšení výdajů rozpočtů za veřejné statky a služby.

Z hlediska daně z příjmů fyzických a právnických osob jsou rovněž využity regresní koeficienty. Je však nutné brát v potaz, že zvýšení počtu pracovníků v cestovním ruchu povede ke snížení jejich počtu v jiném odvětví, čili nedojde k navýšení rozpočtů prostřednictvím daně z příjmů. Zaměstnanost v cestovním ruchu je rovněž ovlivněna sezonností, a proto je žádoucí vytvářet podmínky pro efektivní využití pracovních sil po celý rok a dbát na zvyšování odměn za práci v oblasti cestovního ruchu.

3. Lze ORP Vimperk považovat za oblast s výraznou turistickou aktivitou?

Dle výpočtu Defertovy turistické funkce bylo potvrzeno, že ORP Vimperk se řadí k oblastem s výraznou, ale nepřevažující turistickou aktivitou.

Vysoké hodnoty funkce byly zaznamenány zejména u obcí, které jsou součástí chráněných území (NP Šumava, CHKO Šumava). Obce Kvidla, Kubova Huť, či Nové

Hutě jsou dle funkce definovány jako turisticky významné, či dokonce hyperturistické destinace. Zejména v těchto oblastech je při realizaci a rozvoji cestovního ruchu nutné klást důraz na udržitelnost cestovního ruchu, a to jak z pohledu ekonomického, tak z pohledu sociálního či environmentálního.

NP Šumava je největším národním parkem v České republice, jehož hlavním předmětem ochrany jsou rozmanitá a jedinečná biologická společenstva. Nepřiměřený rozvoj cestovního ruchu oblastech národního parku může způsobit trvalé znehodnocení rostlinného i živočišného bohatství.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

- BERÁNEK, Jaromír, 2013. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Mag Consulting. ISBN 978-80-86724-46-1.
- Cooper, C. et al., 2008. *Tourism principles and practice* fourth edition., Harlow: FT Prentice Hall
- FORETOVÁ, Věra, 2001. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada. Manažer. ISBN 80-247-0207-X.
- GARTNER, W. & LIME, D.W. 2000. *Trends in outdoor recreation, leisure and tourism*. Cambridge : CABI Publishing, Trends in Tourism Economic Impact Estimation Methods , s. 235-242
- GOELDNER, Charles R. a J. R. Brent RITCHIE, 2014. *Cestovní ruch: principy, příklady, trendy*. Brno: BizBooks. ISBN 978-80-265-0298-2.
- GÚČIK, M. a kol. 2004. *Krátký slovník cestovního ruchu*. Banská Bystrica : Slovak-Swiss Tourism. ISBN 80-88945-73
- GÚČIK, M. 2010. *Cestovní ruch. Úvod do štúdia*. Banská Bystrica : Slovak-Swiss Tourism, ISBN 978-80-89090-80-8.
- HESKOVÁ, Marie, 2011. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. 2., upr. vyd. Praha: Fortuna. ISBN 978-80-7373-107-6.
- JAKUBÍKOVÁ, Dagmar, 2009. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha: Grada. Marketing (Grada). ISBN 978-80-247-3247-3.
- KIRÁĽOVÁ, Alžběta, 2003. *Marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress,. ISBN 80-86119-56-4.
- KIRÁĽOVÁ, Alžbeta a Ivo STRAKA, 2013. *Vliv globalizace na marketing destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress. ISBN 978-80-86929-99-6.
- MALÁ, Vlasta, 2002. *Základy cestovního ruchu*. Praha: Oeconomica. ISBN 80-245-0439-1.
- MERTA, Petr, 2016. *Metody kvantifikace hodnoty ohrožených nemovitých památek*. Brno. Disertační práce. Vysoké učení technické v Brně. Vedoucí práce Alena Tichá.

- PALATKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ, 2014. *Ekonomika turismu: turismus České republiky. 2.*, aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3643-3.
- ROJÍČEK, Marek, Vojtěch SPĚVÁČEK, Jan VEJMĚLEK, Eva ZAMRAZILOVÁ a Václav ŽDÁREK, 2016. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5858-9.
- ROJÍČEK, Marek. & VAVRLA, Lukáš., 2006. *Sestavování symetrických input-output tabulek a jejich aplikace*. Statistika, (1), p.12.
- *Regionální rozvoj a cestovní ruch: konference : 1. a 2.12. 2011, Jihlava, 2011*. Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava. ISBN 978-80-87035-44-3.
- TRNKOVÁ, Olga, 1995. *Území a cestovní ruch*. Dot. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická. ISBN 80-707-9123-3.
- ŠAUER, Martin, 2008. *PODPORA CESTOVNÍHO RUCHU Z VEŘEJNÝCH FINANČÍ*. Brno. Doktorská disertační práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce RNDr. Jiří Vystoupil, CSc.
- ŠAUER, Martin, Jiří VYSTOUPIL a Andrea HOLEŠINSKÁ, 2015. *Cestovní ruch: Učební text*. Brno: Masarykova univerzita.
- VAHOVE, Norbert, 2005. *The Economics of Tourism Destinations*. Amsterdam, Elsevier, 251 s. ISBN 0750666374
- VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER, 2006. *Základy cestovního ruchu: distanční studijní opora*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. ISBN 80-210-4205-2.
- WALL, Geoffrey a Alister MATHEIESON, 2006. *Tourism: change, impacts, and opportunities*. Harlow, England: Pearson Prentice Hall.
- ZELENKA, Josef, 2013. *Udržitelný cestovní ruch: management cestovního ruchu v chráněných územích*. Hradec Králové: Gaudeamus. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-244-7.
- ZELENKA, Josef., PÁSKOVÁ, Martina, 2002. *Výkladový slovní cestovního ruchu*, 1 vyd. Praha: Linde Praha. ISBN 80-239-0152-4

Právní normy

- Zákon č. 128/2000/2006 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

- zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- zákon České národní rady č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí
- zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 219/2019 Sb. o procentním podílu jednotlivých obcí na částech celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty a daní z příjmů
- obecně závazná vyhláška obce Kvilda č. 1/2012 o místních poplatcích
- obecně závazná vyhláška města Vimperk č. 3/2004 o místních poplatcích

Internetové zdroje

- Metodika satelitního účtu České Republiky. ČSÚ [online]. 2005 [cit. 2019-05-06]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/23173189/metod_tsa.pdf/0210f0d0-778a-4229-84ac-442a415e3149?version=1.0
- Národní parky, 2008. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-02-01]. Dostupné z: http://www.env.cz/cz/narodni_parky
- RAABOVÁ, Tereza., 2010. *Multiplikační efekty kulturních odvětví v české ekonomice* [online]. Praha: Institut umění – Divadelní ústav, 2010. 36 s. Dostupné z: <http://www.culturenet.cz/res/data/013/001466.pdf>
- RAABOVÁ, Tereza, 2014. *Jak spočítat ekonomické dopady a získat více peněz pro váš projekt* [online]. [cit. 2019-09-01]. Dostupné z: <http://www.kulkal.cz/download/ebook-jak-spocitat-ekonomicke-dopady.pdf>
- STEJSKAL, Vojtěch, 2016. Právní aspekty udržitelného cestovního ruchu v národních parcích. *AUC IURIDICA* [online]. **2016**(3), 49-56 [cit. 2019-09-01]. DOI: 10.14712/23366478.2016.36. ISSN 2336-6478. Dostupné z: <http://www.karolinum.cz/doi/10.14712/23366478.2016.36>
- STYNES, D.J., 1999. *Approaches to Estimating the Economic Impacts of Tourism, Some Examples* [online]. In Michigan State University. Available at: <https://msu.edu/course/prr/840/econimpact/pdf/ecimpvol2.pdf>

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník - ekonomické dopady cestovního ruchu v ORP Vimperk

Dobrý den,

Jmenuji se Tereza Vacková a jsem studentkou Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. Pro potřeby mé Diplomové práce provádím průzkum, jehož účelem je zjistit informace o ekonomickém dopadu cestovního ruchu v Národním parku Šumava. Ráda bych Vám položila několik otázek týkajících se Vaší návštěvy tohoto regionu. Dotazník je zcela anonymní.

Předem děkuji za vyplnění

1. Co bylo účelem Vaší cesty? (lze zaškrtnout více možností)

- Odpočinek
- pěší turistika
- Cykloturistika
- Jiné sportovní aktivity
- Wellness pobyt
- návštěva kulturních zařízení

2. Z jakého kraje pocházíte?

.....

3. Kolik času jste při návštěvě strávil/a?

- 1 den bez přespání
- 1 - 2 dny
- 3 - 4 dny
- 5 - 7 dnů
- více než 7 dnů

4. Jakým způsobem jste se do destinace dopravili

- autem
- hromadnou dopravou
- jiným způsobem

5. Kolik jste utratili za dopravu a parkování pro jednu osobu?

- méně než 50 Kč
- 50 - 100 Kč
- 101 - 250 Kč
- 251 - 400 Kč
- 401 - 550 Kč
- 551 - 700 Kč
- 701 - 1000 Kč
- více než 1000 Kč

6. Jaké byly Vaše výdaje na ubytování na jednu noc pro jednu osobu?

- 0 Kč
- 1 Kč - 400 Kč
- 401 - 700 Kč
- 701 - 1 000 Kč
- 1 001 - 1 300 Kč
- 1 301 - 1 600 Kč
- 1 601 - 1 900 Kč
- 1 901 - 2 200 Kč
- 2 201 Kč a více

7. Kolik jste přibližně v destinaci utratili za jídlo a pití pro jednoho člověka na jeden den

- 0 - 50 Kč
- 51 - 100 Kč
- 101 - 200 Kč
- 201 - 400 Kč
- 401 - 600 Kč
- 601 - 800 Kč
- 801 a 1 000 Kč

- 1 001 a více

8. Kolik jste v destinaci průměrně utratili za další služby kromě jídla a ubytování (návštěva kulturních zařízení, sportovní aktivity atd.) na jeden den

- 0 - 50 Kč
- 51 - 150 Kč
- 151 - 300 Kč
- 301 - 500 Kč
- 501 - 800 Kč
- 801 a více

9. Jaké je vaše pohlaví

- Muž
- Žena

10. Jaká je Vaše současná ekonomická situace

- student
- zaměstnaný
- nezaměstnaný
- v důchodu

11. Kolik je Vám let?

- Do 18 let
- 18 - 25 let
- 26 - 40 let
- 41 - 65 let
- Nad 65 let

Příloha 2: Tabulky výdajů návštěvníků

Výdaje za dopravu	průměrná hodnota z rozmezí	počet respondentů	respondenti v %	celková útrata v rozmezí
Méně než 50 Kč	24,5	55	26,83%	1 348 Kč
50 - 100 Kč	75	99	48,29%	7 425 Kč
101 - 250 Kč	175,5	38	18,54%	6 669 Kč
251 - 400 Kč	325	11	5,37%	3 575 Kč
551 - 700 Kč	625,5	2	0,98%	1 251 Kč
Celkem	245,1	205	100,00%	20 268 Kč
Průměrná denní útrata návštěvníka za dopravu				99 Kč

Výdaje za stravu	průměrná hodnota z rozmezí	počet respondentů	respondenti v %	celková útrata v rozmezí
Méně než 50 Kč	24,5	27	13,17%	662 Kč
50 - 100 Kč	75	51	24,88%	3 825 Kč
101 - 200 Kč	150,5	52	25,37%	7 826 Kč
201 - 400 Kč	300,5	60	29,27%	18 030 Kč
401 - 600 Kč	500,5	10	4,88%	5 005 Kč
601 - 800 Kč	700,5	5	2,44%	3 503 Kč
Celkem	291,9167	205	100,00%	35 348 Kč
Průměrná denní útrata návštěvníka za stravu				172 Kč

Výdaje za ostatní služby	průměrná hodnota z rozmezí	počet respondentů	respondenti v %	celková útrata v rozmezí
Méně než 50 Kč	24,5	83	40,49%	2 034 Kč
50 - 150 Kč	100	49	23,90%	4 900 Kč
151 - 300 Kč	225,5	27	13,17%	6 089 Kč
301 - 500 Kč	400,5	28	13,66%	11 214 Kč
501 - 800 Kč	650,5	18	8,78%	11 709 Kč
Celkem	280,2	205	100,00%	35 945 Kč
Průměrná denní útrata návštěvníka za ostatní služby				175 Kč

Výdaje za ubytování	průměrná hodnota z rozmezí	počet respondentů	respondenti v %	celková útrata v rozmezí
0 Kč	0	6	4,26%	0 Kč
1 - 400 Kč	200,5	21	14,89%	4 211 Kč
401 - 700 Kč	550,5	71	50,35%	39 086 Kč
701 - 1000 Kč	850,5	26	18,44%	22 113 Kč
1001 - 1300 Kč	1150,5	8	5,67%	9 204 Kč
1301 - 1600 Kč	1450,5	7	4,96%	10 154 Kč
1601 - 1900 Kč	1750,5	2	1,42%	3 501 Kč
Celkem	850,4	141	100,00%	74 613 Kč
Průměrná denní útrata návštěvníka za ubytování				529 Kč

Příloha 3: Výpočet multiplikátorů pro vybrané produkty

CZ-CPA komodity	Název	CZ-CPA komodity								
		MEZISPOTŘEBA								
		Potrav. výroby	Nápoje	Pozemní a potrubní doprava	Ubytovací služby	Stravovací služby, podávání nápojů	Informační služby	Služby cestovních agentur a kancelářů	Pobytové služby	Sportovní, zábavní a rekreační služby
10	11	49	55	56	63	79	87	93		
01	Produkty zemědělství a myslivosti	0,28267	0,11618	0,00358	0,01168	0,08682	0,00111	0,01104	0,01660	0,01032
02	Produkty lesnictví, těžby dřeva	0,00176	0,00254	0,00111	0,00168	0,00216	0,00047	0,00142	0,00146	0,00234
03	Ryby; akvakultura	0,00065	0,00005	0,00001	0,00001	0,00007	0,00000	0,00001	0,00001	0,00029
05	Černé a hnědé uhlí a lignit	0,00210	0,00199	0,00324	0,00198	0,00148	0,00030	0,00161	0,00107	0,00322
06	Ropa a zemní plyn	0,01059	0,00928	0,04316	0,00709	0,00670	0,00114	0,01674	0,00393	0,00967
07	Rudy	0,00022	0,00032	0,00037	0,00021	0,00022	0,00011	0,00021	0,00015	0,00039
08	Ostatní těžba a dobývání nerostných surovin	0,00059	0,00064	0,00088	0,00037	0,00038	0,00008	0,00034	0,00016	0,00095
09	Podpůrné služby při těžbě	0,00027	0,00021	0,00095	0,00021	0,00016	0,00004	0,00022	0,00011	0,00032
10	Potravinářské výrobky	1,14511	0,08586	0,00287	0,01421	0,11290	0,00091	0,01224	0,01573	0,00995
11	Nápoje	0,00170	1,04561	0,00055	0,00409	0,03285	0,00006	0,00388	0,00361	0,00173
12	Tabákové výrobky	0,00000	0,00000	0,00000	0,00022	0,00001	0,00000	0,00003	0,00000	0,00000
13	Textilie	0,00101	0,00077	0,00159	0,00207	0,00116	0,00019	0,00112	0,00205	0,00255
14	Oděvy	0,00242	0,00341	0,00426	0,00346	0,00506	0,00062	0,00392	0,00598	0,02583
15	Ušné a související výrobky	0,00088	0,00066	0,00102	0,00029	0,00055	0,00014	0,00134	0,00426	0,00286
16	Dřevo a dřevěné a korkové výrobky	0,00245	0,00356	0,00262	0,00639	0,00560	0,00142	0,00453	0,00545	0,00747
17	Papír a výrobky z papíru	0,01388	0,01170	0,00348	0,00396	0,01557	0,00443	0,00748	0,00427	0,01484
18	Tiskařské a nahrávací služby	0,00313	0,01228	0,00226	0,00219	0,00332	0,00456	0,00559	0,00333	0,01490
19	Koks a rafinované ropné produkty	0,01635	0,01254	0,00920	0,00698	0,00927	0,00142	0,03412	0,00340	0,01088
20	Chemické látky a chem. Přípravky	0,02619	0,03673	0,01089	0,00611	0,01226	0,00299	0,00692	0,00682	0,01009
21	Základní farmaceutické výrobky a přípravky	0,00297	0,00151	0,00055	0,00097	0,00164	0,00019	0,00112	0,00636	0,00751
22	Přízové a plastové výrobky	0,00922	0,03683	0,01380	0,00525	0,00801	0,00291	0,00611	0,00208	0,00761
23	Ostatní nekovové minerální výrobky	0,00402	0,01351	0,00342	0,00358	0,00367	0,00097	0,00243	0,00092	0,00350
24	Základní kovy	0,00571	0,00838	0,00851	0,00520	0,00569	0,00279	0,00515	0,00391	0,00997
25	Kovodělné výrobky	0,00877	0,01219	0,01225	0,00526	0,00669	0,00238	0,00671	0,00300	0,01173
26	Počítače, elektron.a optické přístroje	0,00398	0,00492	0,01094	0,01303	0,05980	0,00617	0,01396	0,00402	0,01492
27	Elektrická zařízení	0,00410	0,00483	0,00993	0,01054	0,00527	0,00786	0,00657	0,01090	0,01269
28	Stroje a zařízení j. n	0,00985	0,01075	0,00654	0,00534	0,00632	0,00243	0,00508	0,00382	0,02741
29	Motorová vozidla	0,00935	0,00940	0,08022	0,00492	0,00753	0,00215	0,01388	0,00350	0,01483
30	Ostatní dopravní prostředky a zařízení	0,00098	0,00086	0,00326	0,00064	0,00054	0,00014	0,00200	0,00027	0,00075
31	Nábytek	0,00040	0,00069	0,00150	0,00136	0,00799	0,00083	0,00177	0,00717	0,00818
32	Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	0,00201	0,00165	0,00043	0,00121	0,00123	0,00147	0,00067	0,00127	0,00535
33	Opravy, údržba a instalace strojů a zařízení	0,01267	0,01871	0,01661	0,01619	0,00756	0,00108	0,01456	0,00625	0,00762
35	Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch	0,02893	0,03040	0,03169	0,03383	0,02051	0,00399	0,01741	0,02034	0,04071
36	Přírodní voda; úprava a rozvod vody,	0,00281	0,00213	0,00100	0,00271	0,00734	0,00019	0,00157	0,00248	0,00544
37+38+39	Služby související s odpadními vodami	0,00316	0,00987	0,00304	0,00343	0,00515	0,00070	0,00338	0,00751	0,00937
41	Budovy a jejich výstavba	0,00089	0,00056	0,00117	0,00046	0,00062	0,00009	0,00040	0,00015	0,00153
42	Inženýrské stavby a jejich výstavba	0,00227	0,00184	0,00633	0,00257	0,00198	0,00038	0,00228	0,00083	0,00300
43	Specializované stavební práce	0,01178	0,01414	0,02912	0,04862	0,01903	0,00494	0,03120	0,01884	0,03443
45	VO a MO s motorovými vozidly	0,01055	0,01172	0,05916	0,00509	0,01013	0,00158	0,01871	0,00322	0,01651
46+47	Velkoobchod	0,10986	0,09510	0,05615	0,02172	0,07614	0,01523	0,12896	0,02107	0,07564
49	Pozemní a potrubní doprava	0,02261	0,03604	1,09451	0,00895	0,01304	0,00180	0,08066	0,00550	0,01921
50	Vodní doprava	0,00015	0,00049	0,00145	0,00009	0,00013	0,00002	0,00360	0,00003	0,00024
51	Letecká doprava	0,00026	0,00032	0,00163	0,00151	0,00035	0,00096	0,10709	0,00008	0,00139
52	Skládování a podpůrné služby v dopravě	0,01566	0,01578	0,20340	0,00778	0,00831	0,00210	0,21827	0,00322	0,02497
53	Poštovní a kurýrní služby	0,00205	0,00243	0,00419	0,00192	0,00209	0,00269	0,00852	0,00314	0,00801
55	Ubytovací služby	0,00093	0,00127	0,00562	1,00699	0,00250	0,00084	0,12419	0,00046	0,01580
56	Stravovací služby, podávání nápojů	0,00226	0,00414	0,01318	0,00540	1,02317	0,00091	0,08099	0,00540	0,01476
58	Vydavatelské služby	0,00100	0,00126	0,00128	0,00077	0,00141	0,00316	0,00284	0,00180	0,00555
59	Produkce filmů	0,00046	0,00163	0,00025	0,00173	0,00211	0,00019	0,00135	0,00007	0,00293
60	Tvorba programů a vysílání	0,00037	0,00325	0,00024	0,00520	0,00619	0,00015	0,00254	0,00008	0,00078
61	Telekomunikační služby	0,00336	0,00487	0,00792	0,00936	0,00664	0,00872	0,01362	0,00499	0,01539
62	Služby v oblasti programování a poradenství	0,00754	0,00696	0,00872	0,00765	0,00500	0,07920	0,01045	0,00220	0,01303
63	Informační služby	0,00182	0,00304	0,00361	0,00624	0,00215	1,25206	0,00756	0,00110	0,02247
64	Finanční služby	0,01530	0,01712	0,04346	0,02465	0,01478	0,00606	0,06052	0,00872	0,03756
65	Pojištění, zajištění a penzijní financování	0,00397	0,00321	0,00847	0,00389	0,00388	0,00225	0,00950	0,00572	0,00967
66	Pomocné finanční a pojišťovací služby	0,00186	0,00170	0,00343	0,00272	0,00221	0,00091	0,00458	0,00182	0,00458
68	Služby v oblasti nemovitostí	0,02042	0,02096	0,02264	0,10406	0,07460	0,01389	0,06239	0,00625	0,05461
69	Právní a účetnické služby	0,00665	0,01146	0,00965	0,01502	0,00789	0,00347	0,01215	0,00361	0,01019
70	Vedení podniků; poradenství v oblasti řízení	0,00586	0,02214	0,01160	0,02401	0,00979	0,00368	0,01421	0,00250	0,01277
71	Arch. a inž. služby; techn. zkoušky a analýzy	0,00226	0,00244	0,00632	0,00356	0,00310	0,00067	0,00332	0,00120	0,00582
72	Výzkum a vývoj	0,00033	0,00040	0,00071	0,00051	0,00026	0,00054	0,00040	0,00015	0,00046
73	Reklamní služby a průzkum trhu	0,01620	0,05644	0,00972	0,01632	0,02006	0,00923	0,03700	0,00253	0,02675
74	Ostatní odborné, vědecké a techn. služby	0,00802	0,01014	0,00497	0,00433	0,00543	0,00342	0,00904	0,00622	0,05755
75	Veterinární služby	0,00396	0,00161	0,00006	0,00016	0,00131	0,00002	0,00017	0,00023	0,00016
77	Služby v oblasti pronájmu a oper. leasingu	0,00620	0,00557	0,02438	0,00537	0,00916	0,00231	0,01119	0,00132	0,00527
78	Služby v oblasti zaměstnání	0,00185	0,00155	0,00108	0,00127	0,00089	0,00064	0,00127	0,00023	0,00337
79	Služby cestovních agentur a kancelářů	0,00062	0,00057	0,00133	0,01927	0,00242	0,00020	1,49520	0,00025	0,00975
80	Bezpečnostní a pátrací služby	0,00176	0,00407	0,00261	0,00635	0,00267	0,00091	0,00423	0,00117	0,00936
81	Služby související se stavbami	0,00290	0,00349	0,00417	0,02585	0,01093	0,00350	0,00701	0,00105	0,00624
82	Admin., kancelářské a jiné služby	0,00339	0,00580	0,00485	0,00446	0,00275	0,00148	0,00809	0,00113	0,05691
84	Veřejná správa a obrana	0,00209	0,00098	0,00186	0,00067	0,00103	0,00029	0,00347	0,00040	0,00619
85	Služby v oblasti vzdělávání	0,00097	0,00197	0,00171	0,00142	0,00206	0,00152	0,00228	0,00044	0,00375
86	Zdravotní péče	0,00072	0,00018	0,00098	0,00227	0,00043	0,00003	0,00160	0,00796	0,00132
87	Pobytové služby	0,00001	0,00002	0,00001	0,00056	0,00005	0,00000	0,00010	1,04554	0,00762
88	Sociální služby bez ubytování	0,00001	0,00001	0,00001	0,00007	0,00005	0,00001	0,00003	0,00137	0,00048
90	Tvůrčí, umělecké a zábavní služby	0,00013	0,00023	0,00020	0,00473	0,00548	0,00007	0,00207	0,00016	0,01058
91	Knihovny, archivy, muzea	0,00002	0,00002	0,00001	0,00018	0,00013	0,00000	0,00008	0,00002	0,01425
92	Služby související s hazardními hrami	0,00000	0,00000	0,00000	0,00001	0,00012	0,00000	0,00002	0,00000	0,00017
93	Sportovní, zábavní a rekreační služby	0,00018	0,00036	0,00029	0,00614	0,00137	0,00009	0,00322	0,00085	1,34788
94	Služby společenských organizací	0,00062	0,00047	0,00029	0,00157	0,00033	0,00008	0,00053	0,00102	0,02462
95	Opravy počítačů a výr. pro osobní potřebu	0,00207	0,00119	0,00150	0,00367	0,00270	0,00258	0,00435	0,00192	0,00722
96+97+98+99	Ostatní osobní služby	0,00027	0,00022	0,00128	0,00831	0,00099	0,00005	0,00308	0,00935	0,00670
Hodnota Multiplikátoru		1,92338	1,89012	2,04448	1,62013	1,81931	1,48919	2,81743	1,34752	2,33362

Zdroj: vlastní zpracování dle SIOT tabulky

Příloha 4: vypočtené hodnoty multiplikátorů všech komodit

CZ-CPA komodity	Název	Multiplikátor
01	Produkty zemědělství a myslivosti	1,90333
02	Produkty lesnictví, těžby dřeva	1,74802
03	Ryby; akvakultura	1,55701
05	Černé a hnědé uhlí a lignit	1,68422
06	Ropa a zemní plyn	1,00282
07	Rudy	1,19963
08	Ostatní těžba a dobývání nerostných surovin	1,86366
09	Podpůrné služby při těžbě	2,10614
10	Potravinářské výrobky	1,92338
11	Nápoje	1,89012
12	Tabákové výrobky	1,17664
13	Textilie	1,68816
14	Oděvy	1,22096
15	Ušné a související výrobky	1,12067
16	Dřevo a dřevěné a korkové výrobky	2,12278
17	Papír a výrobky z papíru	1,77705
18	Tiskařské a nahrávací služby	2,17076
19	Koks a rafinované ropné produkty	1,65136
20	Chemické látky a chem. přípravky	1,47388
21	Základní farmaceutické výrobky a přípravky	1,30307
22	Přezbové a plastové výrobky	1,71742
23	Ostatní nekovové minerální výrobky	1,87499
24	Základní kovy	1,60570
25	Kovodělné výrobky	1,80461
26	Počítače, elektron.a optické přístroje	1,59131
27	Elektrická zařízení	1,69917
28	Stroje a zařízení j. n	1,62160
29	Motorová vozidla (kromě motocyklů), přívěsy a návěsy	2,10086
30	Ostatní dopravní prostředky a zařízení	1,73424
31	Nábytek	1,95657
32	Ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	1,53561
33	Opravy, údržba a instalace strojů a zařízení	1,98100
35	Elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch	2,00947
36	Přírodní voda; úprava a rozvod vody, obchod s vodou	2,18746
37+38+39	Služby související s odpadními vodami; sběr, příprava k likvidaci a likvidace odpadu; sanační a podobné služby	2,05266
41	Budovy a jejich výstavba	2,62645
42	Inženýrské stavby a jejich výstavba	2,67181
43	Specializované stavební práce	2,09714
45	VO a MO s motorovými vozidly	2,08959
46+47	Velkoobchod, kromě VO s mot. vozidly; maloobchod, kromě MO s mot. vozidly	1,88470
49	Pozemní a potrubní doprava	2,04448
50	Vodní doprava	1,53514
51	Letecká doprava	2,10843
52	Skladování a podpůrné služby v dopravě	2,16841
53	Poštovní a kurýrní služby	1,75216
55	Ubytovací služby	1,62013
56	Stravovací služby, podávání nápojů	1,81931
58	Vydavatelské služby	1,66667
59	Produkce filmů, televizn. programů, zvuk.nahrávek	1,84515
60	Tvorba programů a vysílání	1,90198
61	Telekomunikační služby	1,78914
62	Služby v oblasti programování a poradenství	1,61346
63	Informační služby	1,48919
64	Finanční služby	1,61068
65	Pojištění, zajištění a penzijní financování	2,08557
66	Pomocné finanční a pojišťovací služby	2,01502
68	Služby v oblasti nemovitostí	1,72799
69	Právní a účetnické služby	1,66358
70	Vedení podniků; poradenství v oblasti řízení	1,60868
71	Arch. a inž. služby; techn. zkoušky a analýzy	2,19876
72	Výzkum a vývoj	1,17952
73	Reklamní služby a průzkum trhu	2,55694
74	Ostatní odborné, vědecké a techn. služby	2,29388
75	Veterinární služby	1,90999
77	Služby v oblasti pronájmu a oper. leasingu	1,38437
78	Služby v oblasti zaměstnání	2,41031
79	Služby cestovních agentur a kanceláří	2,81743
80	Bezpečnostní a pátrací služby	1,84378
81	Služby související se stavbami a úpravou krajiny	2,00430
82	Admin., kancelářské a jiné služby pro podnikání	2,04748
84	Veřejná správa a obrana; povinné soc. zabezp.	1,46469
85	Služby v oblasti vzdělávání	1,34555
86	Zdravotní péče	1,57624
87	Pobytové služby	1,34752
88	Sociální služby bez ubytování	1,50412
90	Tvářčí, umělecké a zábavní služby	1,84886
91	Knihovny, archivy, muzea a jiná kult.zařízení	1,60187
92	Služby související s hazardními hrami a sázením	1,94607
93	Sportovní, zábavní a rekreační služby	2,33362
94	Služby společenských organizací	1,91874
95	Opravy počítačů a vyr. pro osobní potřebu	1,74287
96+97+98+99	Ostatní osobní služby	1,48971

Zdroj: vlastní zpracování dle SIOT tabulky